

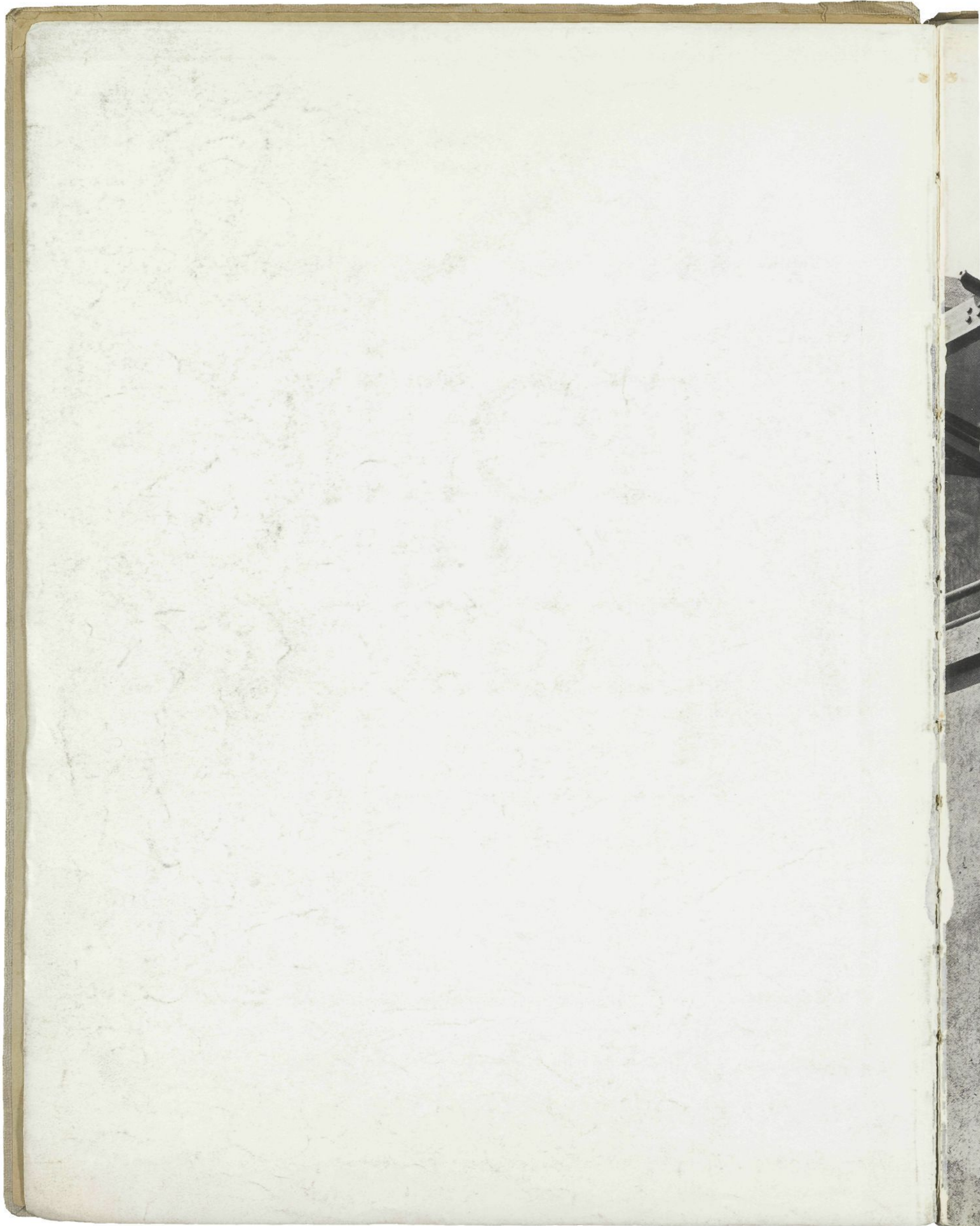
M 725

moderne
woning-
architectuur
in ned. indie

UITGAVE: G. KOLFF & Co.

15N = 120371

Eerste uitgave
Villa

ISOLA

1875

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Villa Isola.

*De verwezenlijking eener bouw-
gedachte van bijna vorstelijk gebaar.*

Het verschijnsel van het bouwen van groote landhuizen is niet nieuw op Java. Reeds in den tijd van de „Compagnie” vonden we die neiging in sterke mate aanwezig. Denken we ons allereerst terug in den tijd dat langs Molenvliet en Jacatraweg, in de onmiddellijke omgeving van het oude Batavia, talrijke zeer aanzienlijke buitenverblijven stonden. Verblijven welke toenmaals niet onderdeden voor de buitenplaatsen aan de Vecht in het verre Vaderland. Bitter weinig rest ons uit dien tijd. Het tegenwoordige gebouw van 's Landsarchief aan het Molenvliet is wel het eenige, dat gespaard is gebleven. De eerste landhuizen uit de 18e eeuw moeten allen nog een sterk Europeesch karakter hebben vertoond: echte groote patriciërshuizen met voorhuis, trappenhuis, bovenhuis en uilenzolder. Daarnaast en vooral later, bij het verplaatsen van het leven uit de oude stad Batavia naar de omgeving van het Waterlooplein te Weltevreden, ontstonden die typen landhuizen, waarvan er meerdere specimina overgebleven zijn in de omgeving van Batavia, Tangerang, Bekasi en zelfs tot Buitenzorg. Enkele hebben rondlopende open galerijen ter bescherming van muren en ramen tegen direkte zonbestraling. Een gaaf voorbeeld hiervan is het „Huis Japan” nabij de spoorweghalte Paal Merah. Daarnaast zien we een type, dat het midden houdt tusschen het Oud-Hollandsche patriciërshuis en het typisch-tropische met rondlopende galerij, dikwijls met verdieping. Het benedenhuis is aan voor- of achterzijde voorzien van een galerij, terwijl het bovenhuis gesloten is. Deze bovenbouw wordt, voor het boven de galerij gelegen gedeelte, gedragen door massieve kolommen. Mooie voorbeelden o.a. zijn het huis „Groeneveld” of „Tandjong-Oost” aan den weg Batavia—Buitenzorg tusschen paal 15 en 16 en het huis Weyerman aan Molenvliet West 13 te Batavia. In de plattegronden dezer woningen zien we een streven tot aanpassing van het Westersche woonhuis aan het tropische klimaat. Ook de bouw der groote stadswoningen in de 19e eeuw toont ditzelfde beginsel. Opmerkelijk bij den Oud-Indischen landhuisbouw is het verschijnsel, dat de vormgeving van vele dier landhuizen belangrijk te kort schiet. De oorzaak hiervan is te zoeken in het feit dat de machthebbers en hooge beambten der Compagnie in hun enthousiasme zelf aan het bouwen sloegen. Gebrek aan voldoende inzicht en wellicht het niet

altijd aanwezig zijn van de bevoegde krachten bracht hen hiertoe. Niettemin dwingen deze werken bijna allen respect af door het groote élan waarmede ze werden opgezet en voltooid. Waar echter de echte bouwmeester ingeschakeld werd, ontstonden de meest gave werken; o.a. de landhuizen Struiswijk, Tjimanggis, Simplicitas en Berendrecht, die tot stand kwamen onder leiding van Raad ordinair Johannes Smith. Blijkt uit dit stukje bouwgeschiedenis uit de Compagnie's tijd niet, dat naast het kunnen van den bouwmeester, de kunstzin en als gevolg daarvan het inzicht van den opdrachtgever in niet onbelangrijke mate bijdraagt aan de totstandkoming van een gaaf bouwwerk? Is niet een innige geestes-gemeenschap tusschen bouwheer en bouwmeester noodzakelijk voor het scheppen van een kunstwerk? De bouwheer wekt zijn architect op met zijn liefde voor het schoone, met zijn enthousiasme. De bouwmeester zich geheel verdiepend in leven en streven van zijn bouwheer, verwezenlijkt diens aspiraties en verlangens door zijn kunnen, door zijn weten. In het begin der 20e eeuw ondergaat de levenswijze in het Westen, maar ook in de tropen een in snel tempo voortschrijdende grondige wijziging. De menschheid, steeds meer doordrongen van werkelijkheidszin, verlangt praktische lichte, luchtige en gezellig in te richten woongelegenheid. Ook de economie begint in steeds sterkere mate mede te spreken. In de tropen heeft dit tengevolge dat het oude landhuis met z'n enorm bebouwd oppervlak, met z'n paleisachtige groote, hooge en vaak donkere vertrekken, meer berekend voor ontvangen dan huiselijk leven, de menschen weinig meer voldoet, terwijl bouw- en exploitatiekosten niet meer op te brengen zijn. Ook hier ontstaat steeds sterker het verlangen naar een meer beknopt en geriefelijk huis, zooals dit in de stadswoning duidelijk tot uiting komt. Door de veranderde levenswijze en de snellere verbinding tusschen Oost en West is de liefde tot het bouwen van groote landhuizen gedaald.

Des te verrassender is het, plotseling de herleving te zien van die oude liefde tot het bouwen van een meer blijvende villa. Een bijzonder gelukkige gedachte mogen we het wel noemen, dat de bouwheer van „Isola”, gelegen aan den grooten weg van Bandoeng naar Lembang, gebruik heeft gemaakt van de talenten van Prof. C. P. Wolff Schoemaker, van wien dan ook de plannen van dit bouwwerk afkomstig zijn. Geen twijfel behoeft te bestaan bij het aanschouwen van het resultaat der samenwerking tusschen bouwheer en bouwmeester, omtrent de gevoelsovereenstemming, die tusschen beide moet geheerscht hebben en het bezielend enthousiasme dat van den

eerste moet zijn uitgegaan. Met de plannen voor den bouw van „Isola” werd te Bandoeng een aanvang gemaakt in October 1932; tot de uitvoering werd overgegaan in Maart 1933, nadat bij gehouden aanbesteding bij uitnoodiging gunning had plaats gevonden aan het A. I. A. Bureau te Batavia. De uitvoering van het bouwwerk had in snel tempo plaats, want in December 1933 werd het landhuis reeds in gebruik genomen. Het gebouw bestaat uit een staalskelet met vulling en omkleeding van gepleisterde baksteen. De ramen zijn van staal, vloeren van stampbeton tusschen ijzeren liggers, dakplaten en luifels van gewapend beton. Gaat men van Bandoeng naar 't Noorden dan geniet men bij een wending van den weg, van de schoone ligging van het landhuis, hoog op een terras aan het einde van een terreinplooi met als achtergrond het geweldige massief van de Tangkoebanprahoe. Met zorg is deze ligging gekozen en bijzonder goed doet de lichtgrijze tint der gevels tegen het staalblauw van den berg. Langzaam rijdt men om het Zuid-Oostelijk deel van het terrein en geniet van het steeds meer overhoeksche beeld van het bouwwerk, totdat de inrij-poort bereikt is. Binnentredende wordt eerst de blik geboeid door een tweetal ter linker- en rechterzijde van den toegangsweg gelegen vijvers van onregelmatigen vorm. De eene is geheel omgroeid met bougainvilles; de andere met een waar bosch van dennetjes en coniferen. Zwarte zwanen sieren het water, terwijl een tweetal Venetiaansche meerpalen met gondel een geestig détail vormen van den Noordelijken vijver. Een flauwe bocht in den weg en we staan, in tegenstelling met den Zuidgevel, voor den tamelijk gesloten gehouden ingangsgevel. Stoer, pyramidaal van hoofdvorm rijst het bouwwerk aan den bovenzijde van een enorme waaivormige trap, die toegang verleent tot een, in overeenstemming met dezen gevel, streng architectonischen tuinaanleg. Deze tuin vormt een ware voortzetting van het huis en mag als zoodanig geslaagd heeten. Streng symmetrisch van compositie is het huis; dit spreekt zoowel uit Noord- als uit Zuidgevel. Stellig is op deze wijze de meest stabiele werking verkregen van dit in de wijde omgeving geheel vrij staande bouwwerk. De gebogen vormen der uitgebouwde deelen en de plastische opbouw der slinkende partijen naarmate het bouwwerk zich verheft, sluiten goed aan bij den onregelmatigen perceelvorm en de bewogen geaccidenteerde omgeving met haar machtig oprijzende bergen. Onsymmetrische opbouw, overigens niet ondenkbaar in een grillig terrein als het onderhavige, zou stellig nooit die representatieve houding aan het gebouw gegeven hebben. Uitkragende goten en luifels zijn in het tropische klimaat beslist noodzakelijk, al zou men op enkele plaatsen

ter verkrijging van meer rust en geslotenheid ze willen missen. De architect is er echter in geslaagd deze noodzakelijke uitkragingen te verwerken tot leidende lijnen, die tezamen met de krachtige omlijsting der, tot groepen vereenigde openingen, een sterk plastische werking aan het bouwwerk verleen, dat berekend moet zijn op groote distantien gezien te worden. Kortom, het karakter aan het landhuis gegeven houdt verband met zijn aard als representatief groot buitenhuis.

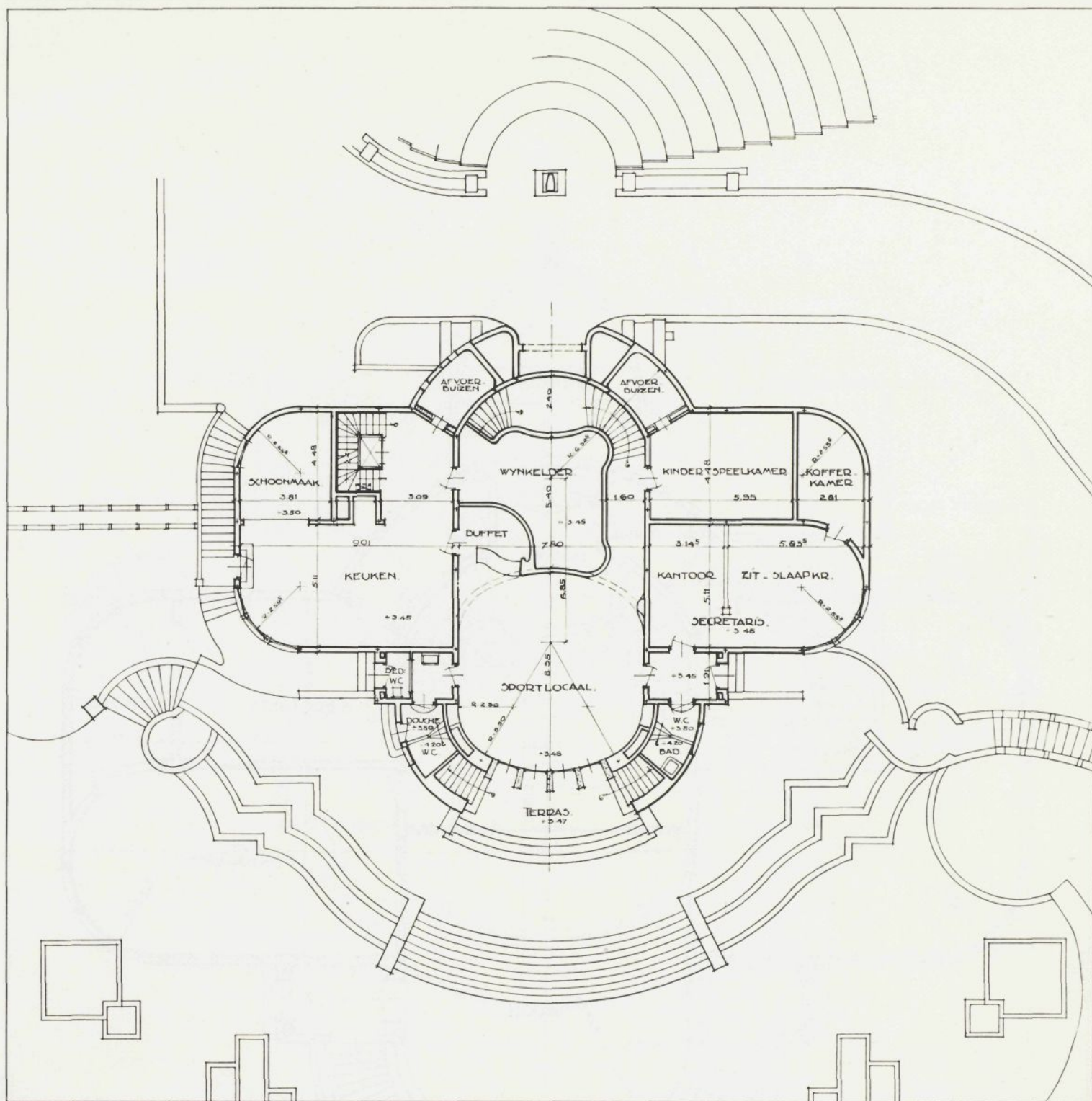
Het landhuis betredend door den hoofdingang treft na alle wijdheid buiten, allereerst de prettig aandoende beslotenheid van den traphal van bescheiden afmeting. Aangenaam is het beloop der gebogen lijnen en vlakken van de links en rechts opgaande trappen. Breede schuifdeuren geven toegang tot de salon van prachtige afmetingen en verhoudingen. De groote langgerekte ramen bieden een overweldigend uitzicht op de Bandoengsche hoogvlakte met haar begrenzende bergen. Spontaan welt een compliment op aan het adres van den bouwmeester voor het bereikte resultaat. Mooi sluiten zich bij deze salon aan, de werkkamer van den heer des huizes, met tikkamer en kleine bibliotheek, en op den anderen vleugel, de eetkamer met dienkamer. Op de 1e étage treft de mooie planin-deeling van de diverse slaap-vertrekken met bijruimten. Prachtig is de ligging van de groote slaapkamer welke bij opengeschoven terrasdeuren als het ware één wordt met de wijde omgeving. IJl is de staalbuizen balustrade van het terras, geen licht onderscheppend de op ijzeren consoles rustende glazen luifel. Intiem en prettig van sfeer zijn de aansluitende kleedkamers, terwijl de daaraangrenzende kinderslaapkamers in afmeting en beslotenheid een gemoedelijk en veilig gevoel wekken. Geriefelijk is de ligging van badkamers en overige vertrekken, terwijl het Oostelijk terras een heerlijk plekje oplevert voor een ontbijt in de vroege ochtenduren. Op de tweede étage bevindt zich een groote studio met aangrenzende cabine voor bioscoop voorstellingen en een echte bar, waar men zich een oogenblik in een up-to-date Parijsche gelegenheid zou wanen. Aan de Noordzijde bevindt zich de groote logeerkamer. Een kleine wenteltrap geeft toegang tot het dakterras, waar men een onbelemmerd uitzicht geniet. Daarna volgt een afdaling naar het souterrain met sportkamer, waarnaast de keuken. Wat de kunstverlichting aangaat, dient vermelding dat voor feestelijke gelegenheden, behalve een overdadige electrische verlichting van huis en erf, w.o. een aantal schijnwerpers, op de beide boven het dakterras uitstekende torentjes enorme gastoortsen kunnen worden ontstoken welke van wijd en zijd zichtbaar zijn. De electrische terrein-

verlichting tezamen met een sirene kunnen in geval van nood vanuit de slaapkamer door den huisheer door het omzetten van een handel in werking gesteld worden. Voorts dient uitdrukkelijk vermelding dat de inrichting van het geheele huis is geschied onder leiding van den bouwheer zelf. Daartoe werden door hem persoonlijk de meubels te Parijs en lichtornamenten in Venetië aangekocht. De geheele tuinaanleg werd ontworpen door den bouwheer en onder zijn leiding uitgevoerd. Er werd reeds melding gemaakt van de twee groote vijvers en de architectonische tuin aan de Noordzijde van het huis. Aan het einde van dezen tuin bevindt zich een laag gehouden bijgebouw, waarin de autogarage, stallen en bediendenkamers zijn ondergebracht. In de onmiddellijke omgeving ervan bevindt zich de tennisbaan, een rosarium, een kleine hertenkamp en voliëre. In een dwarsas van den Noordertuin bevindt zich een met blauw glas afgedekte orchideeënpergola, die zich weerspiegelt in een watervlak. Aan de Zuidzijde strekt zich het grootste gedeelte van het erf uit. Grootsch is de terrassen-aanleg met breede trappen en water bassins, terwijl het beloop van enkele paden en een beekje over het zacht golvende enorme gazon met zeer veel smaak en zorg is gekozen.

De beschouwing van de collectie foto's zal, hoop ik, beter in staat zijn, een indruk te geven van dit merkwaardige bouwwerk, dat in Indië werd gebouwd voor een in Indië geboren werker door een in Indië geboren kunstenaar. —

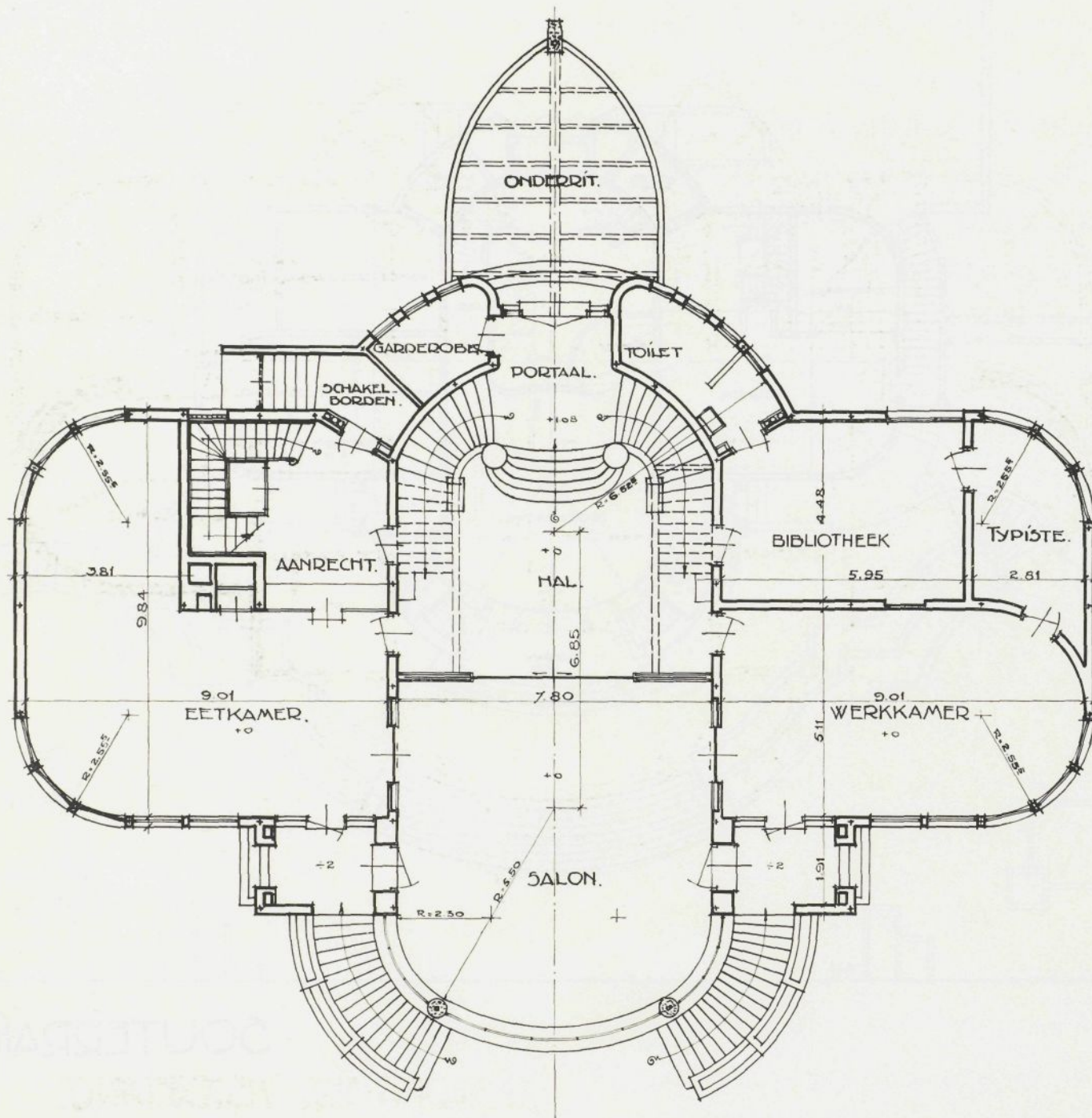
Ir. W. LEMEL.

Bandoeng, Mei 1934.

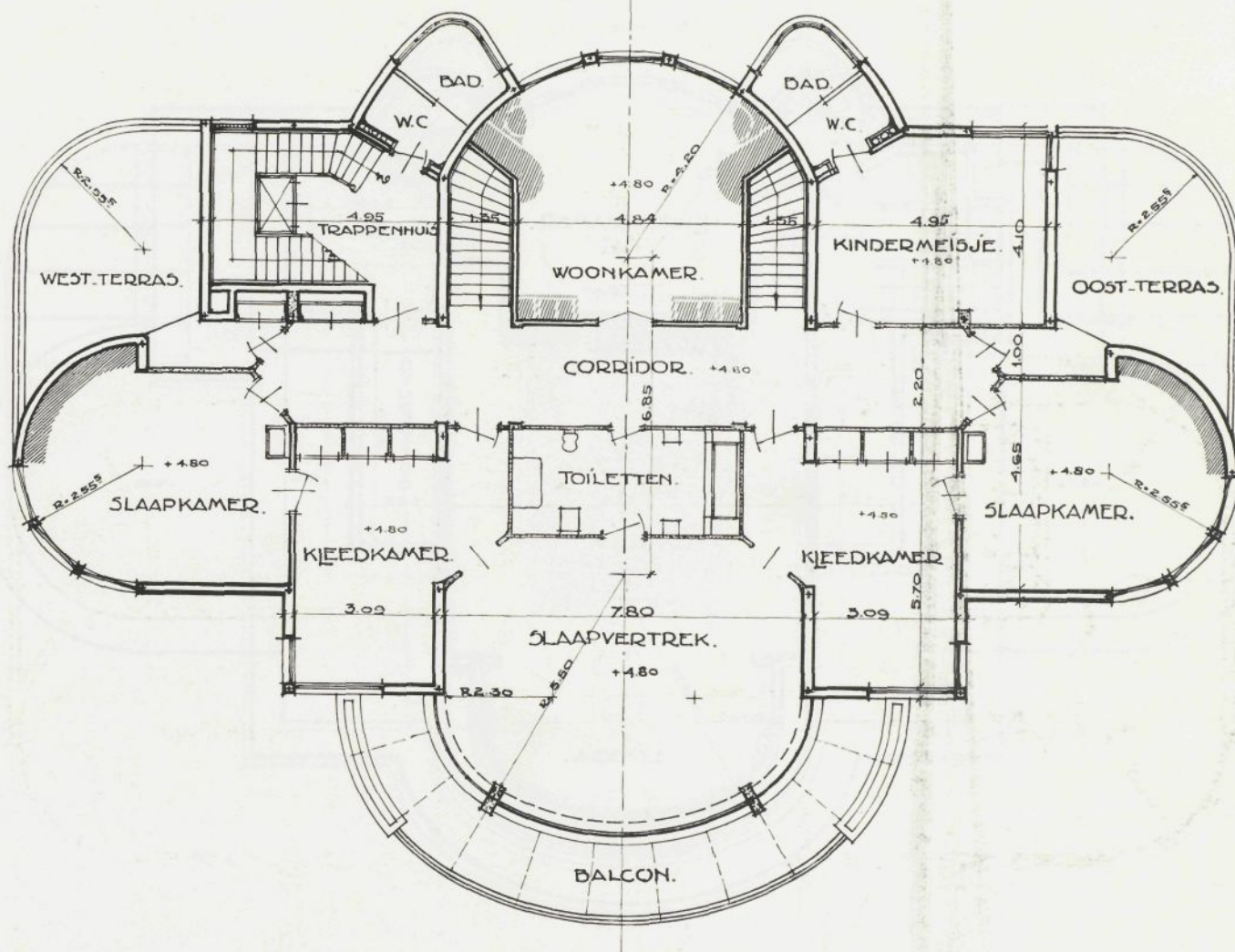

SOUTERRAÏN.

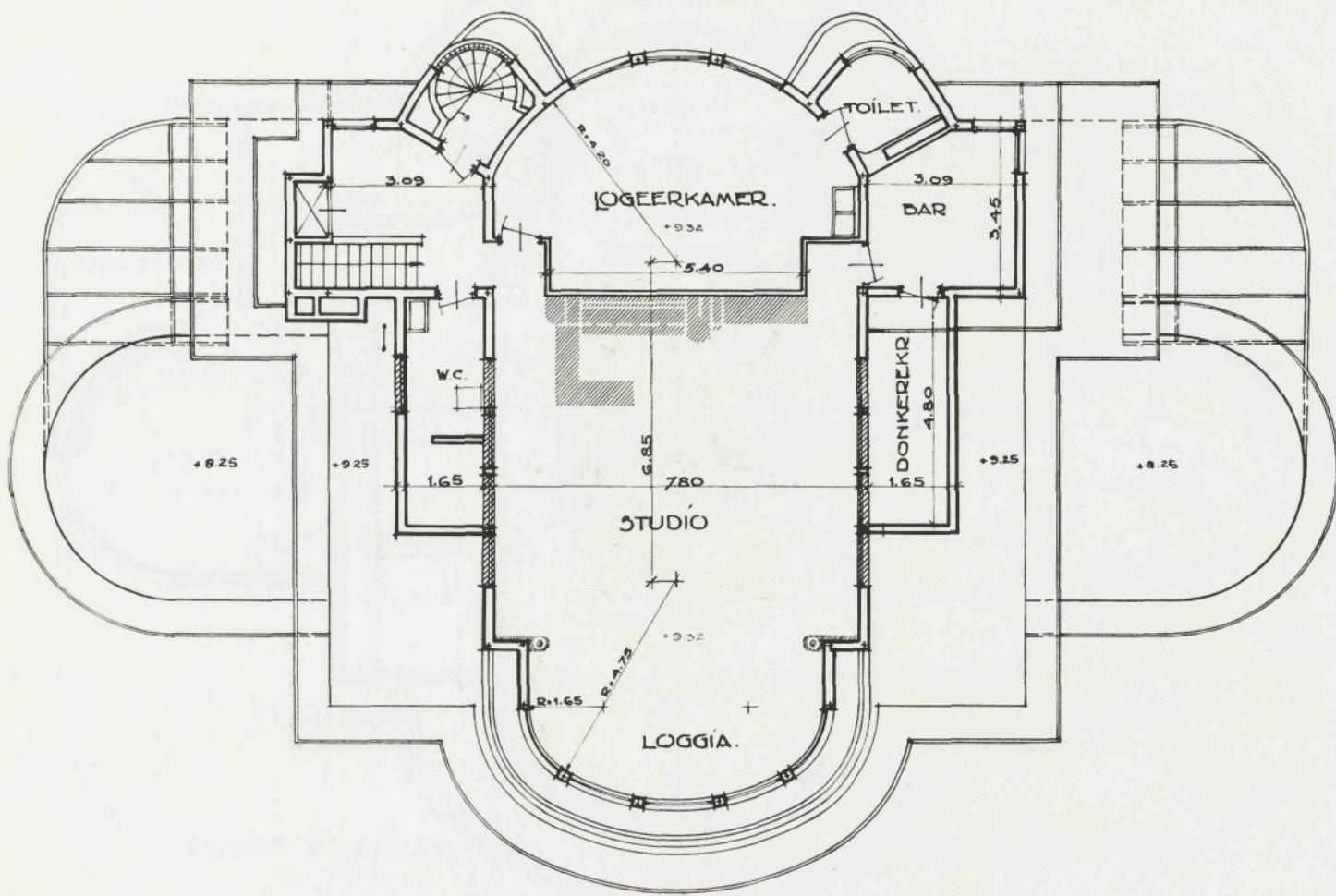
ONTWERP VILLA "ÍSOLA"
 LEMBANGWEG KM. 8. BANDOENG (JAVA.)
 ARCH: C.P. WOLFF SCHOEMAKER.
 UITV: A.I.A. BUREAU.
 EIG: D.W. BERRETTY.

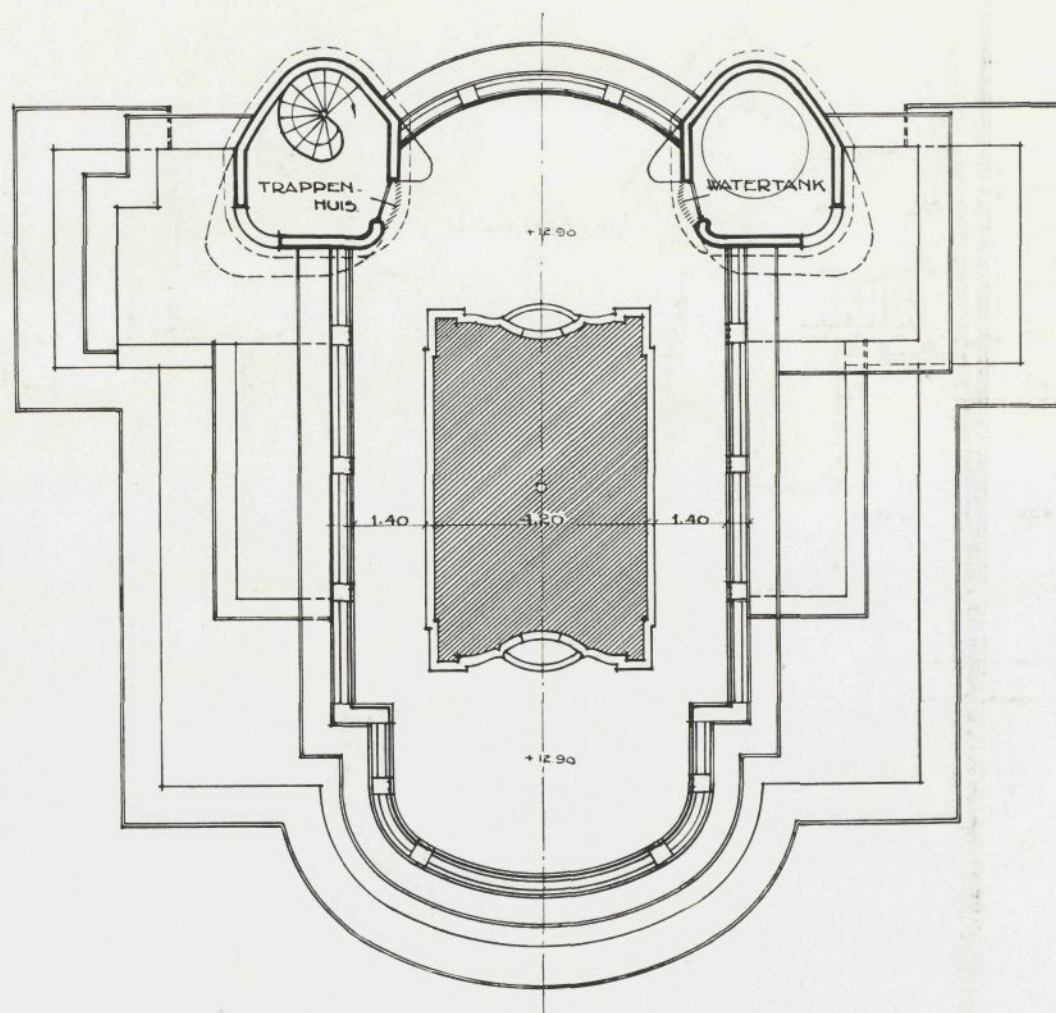
DARTERRE.

SLAAPKAMER VERDIEPING.

TERRAS VERDIEPING.

DAKTERRAS.

DAKTERBOS

De Noord-Oostelijke
gevel

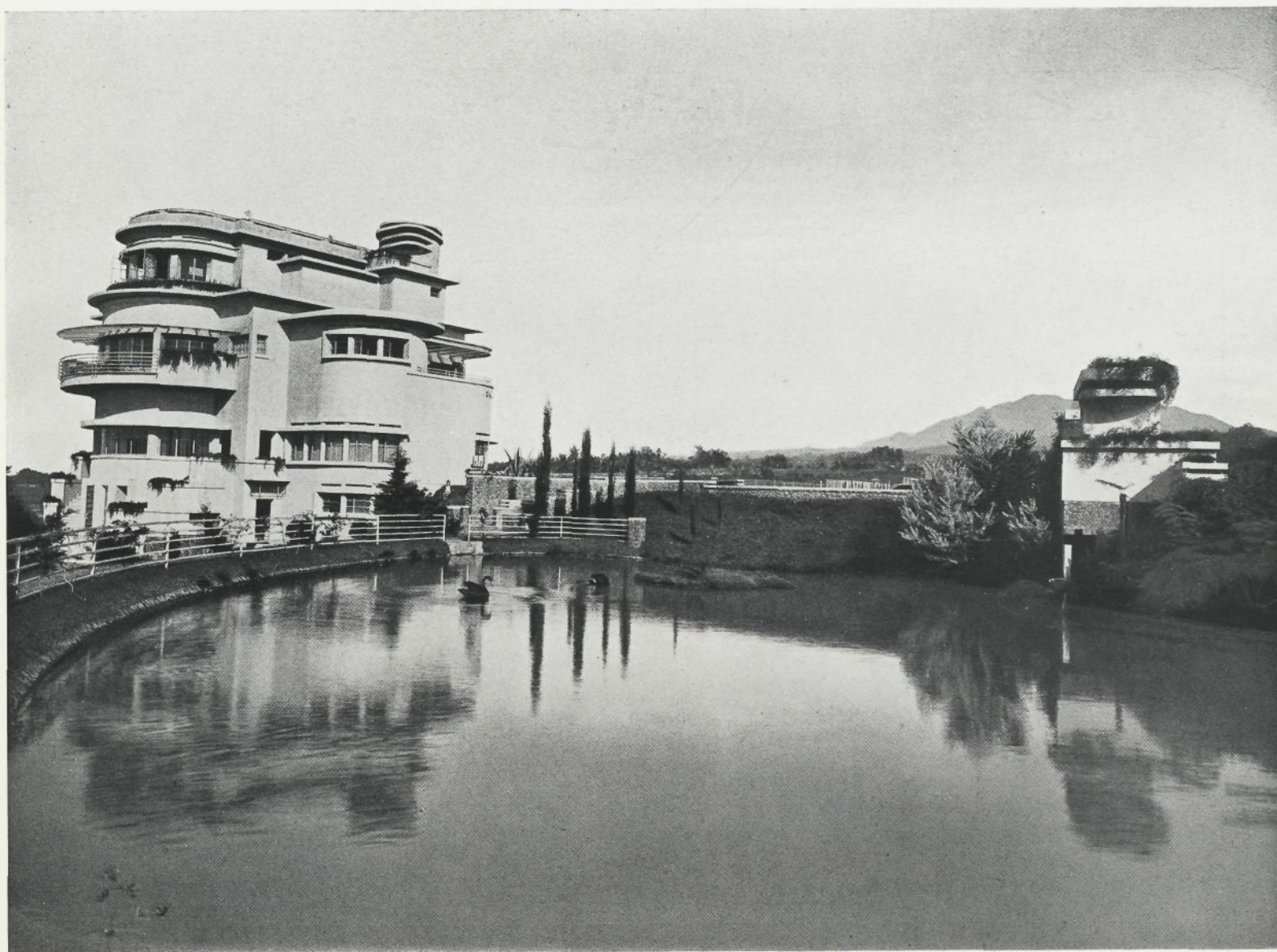
De Oostelijke
gevel

De Oude
1900

De

De Zuid-Oostelijke
gevel

Vlaggestok-voet

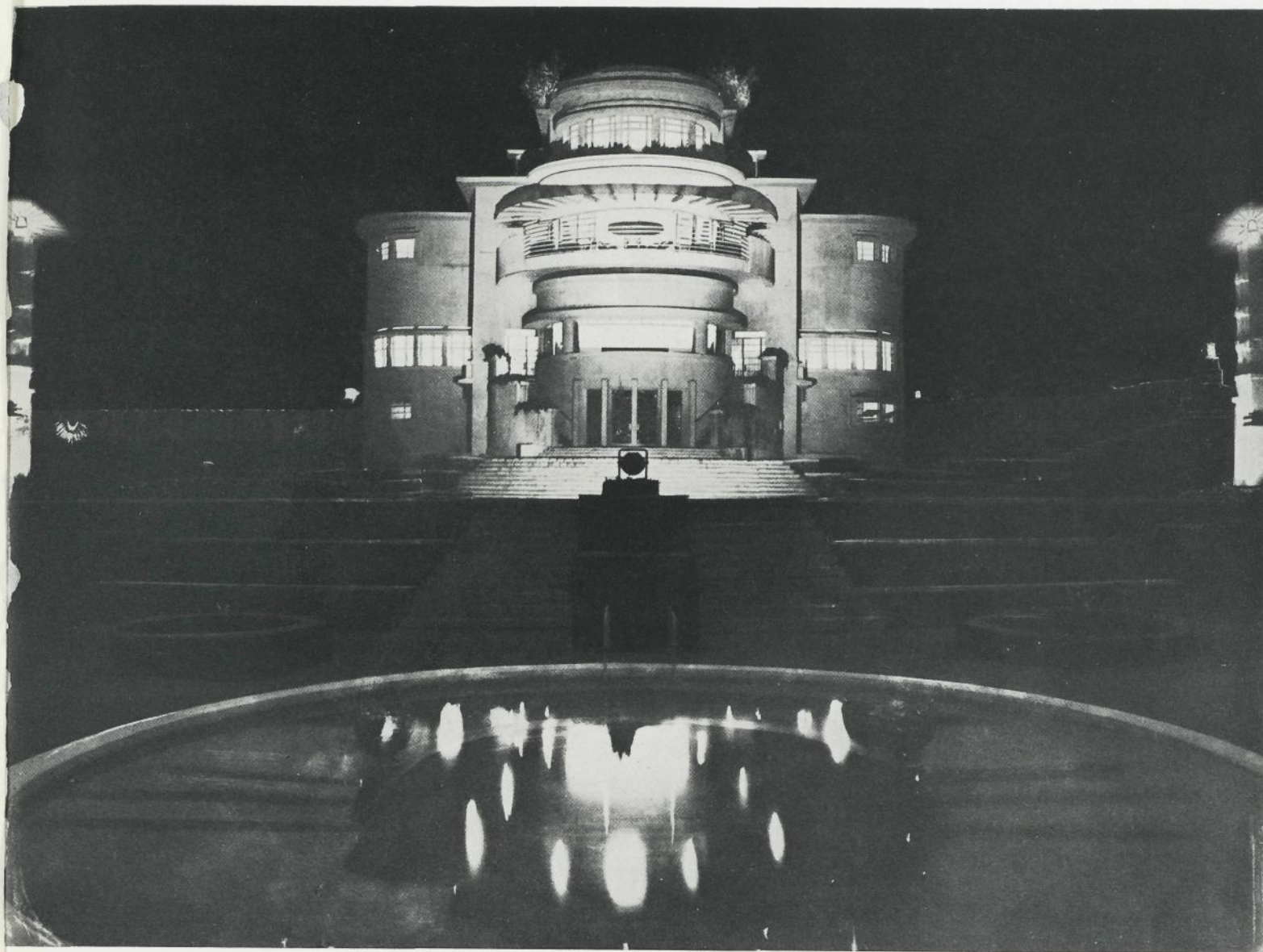
Terras

Onder de palmen

De Zuidelijke
gevel

Bij avond

De Zuid-Westelijke
gevel

De

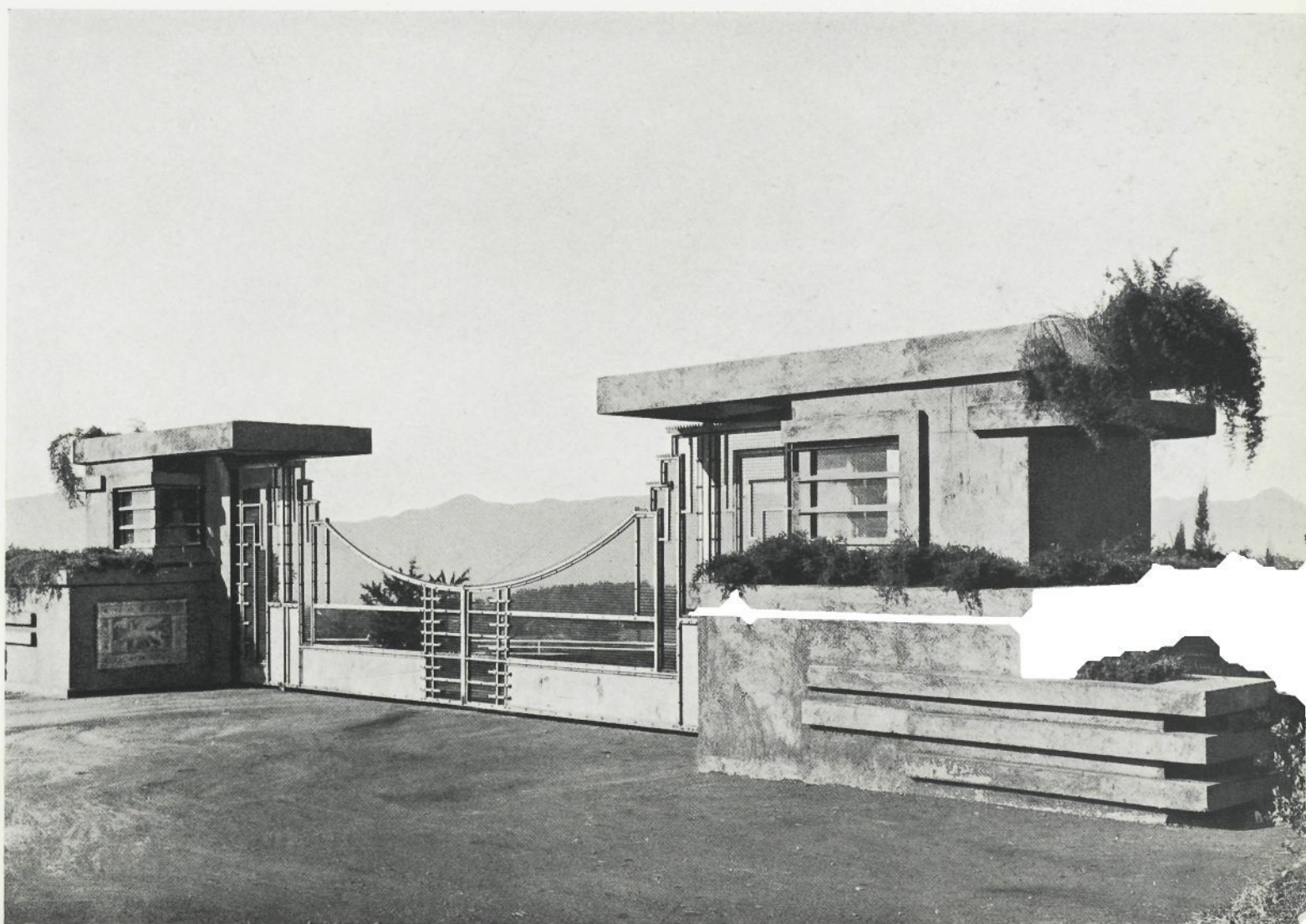

De onder-rit

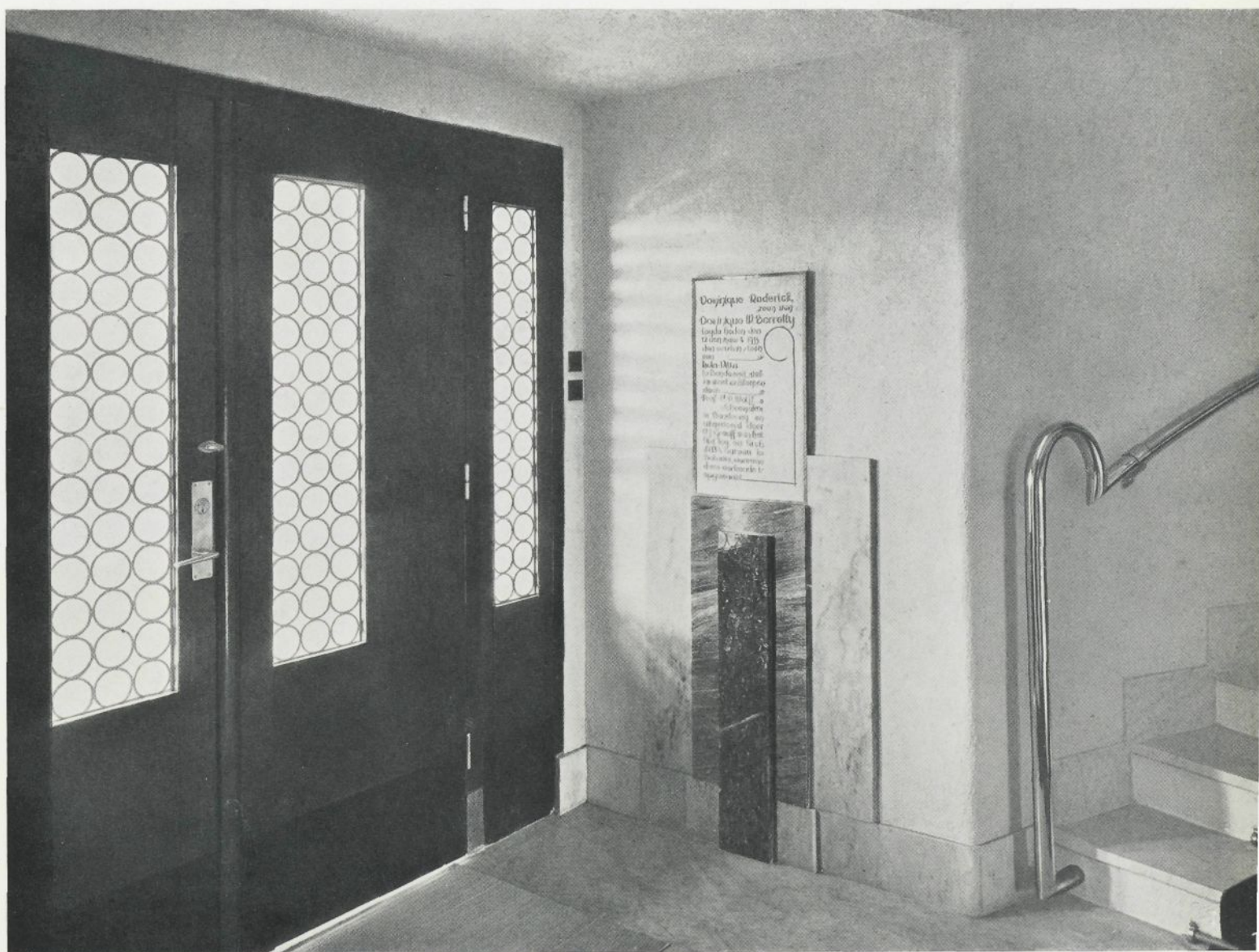

De Noordelijke
gevel

De Hoofd-poort

Bij den
hoofd-ingang

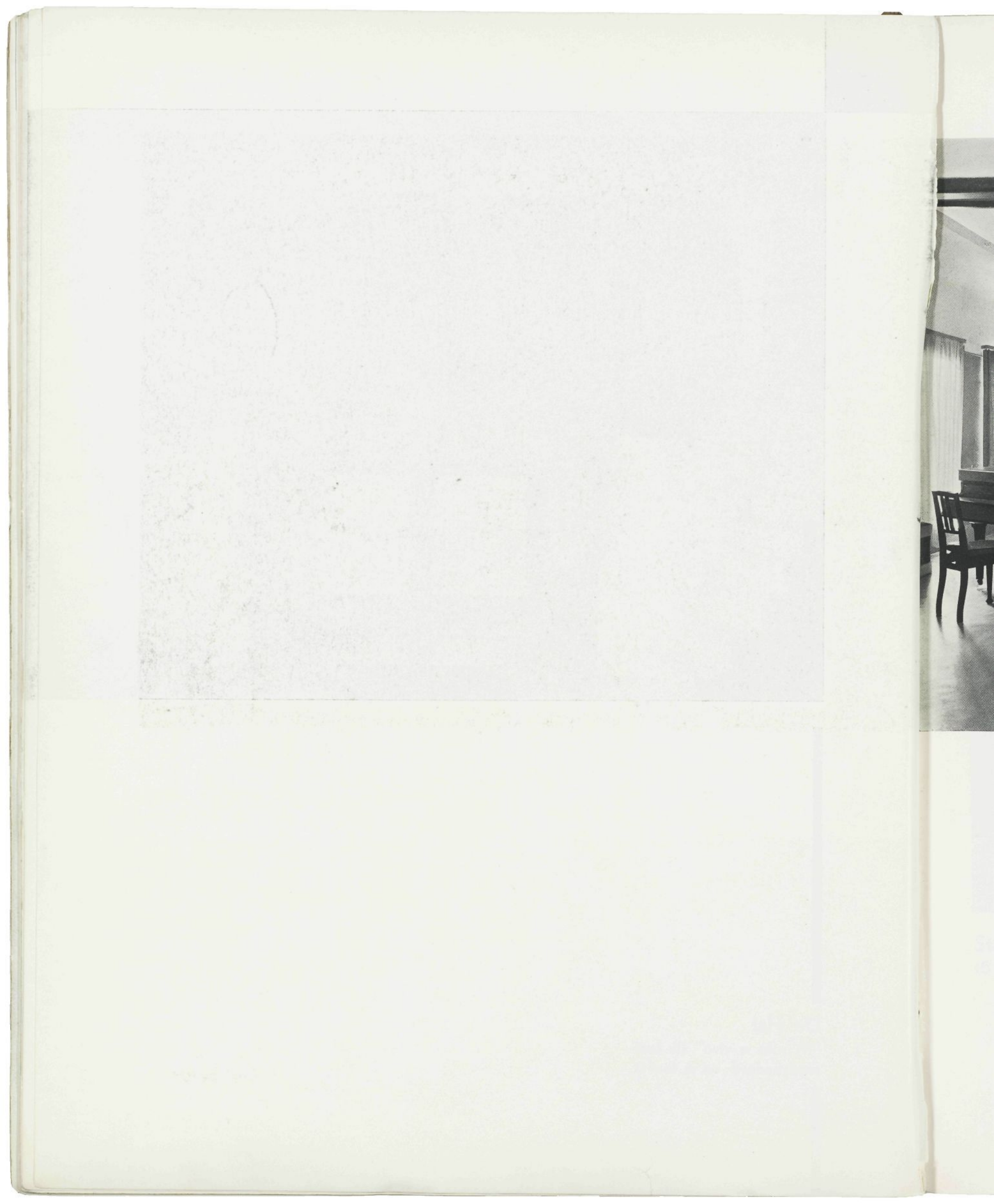

Trap-opgang

De Hal

"M'isolo e vivo" (Ik leef
afgezonderd en ik leef!)

Stalen Schulraum
19. März 1960

De Salon

Stalen Schuifraam
(5 Meter breed)

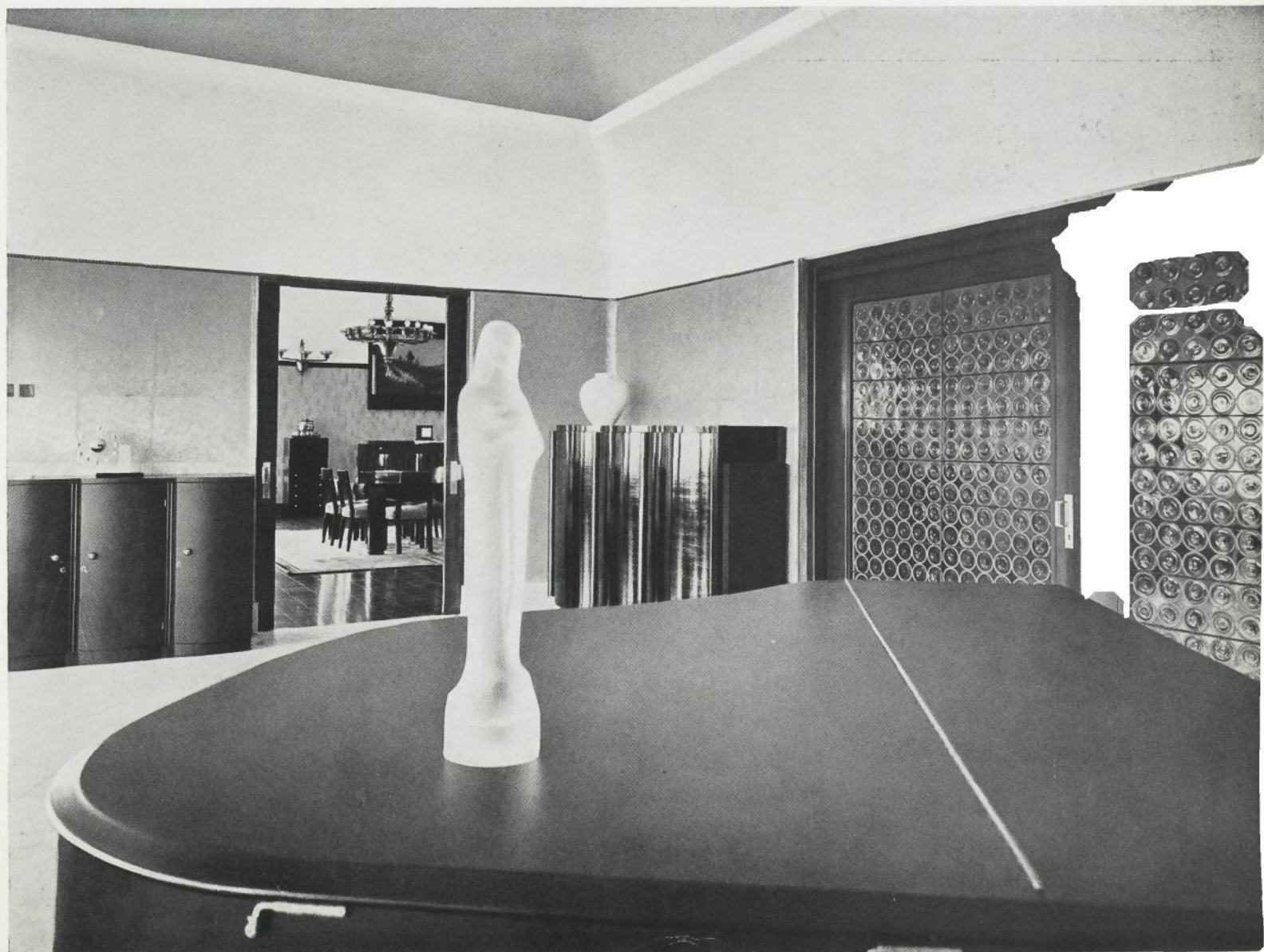
Printed by the
Government Printer

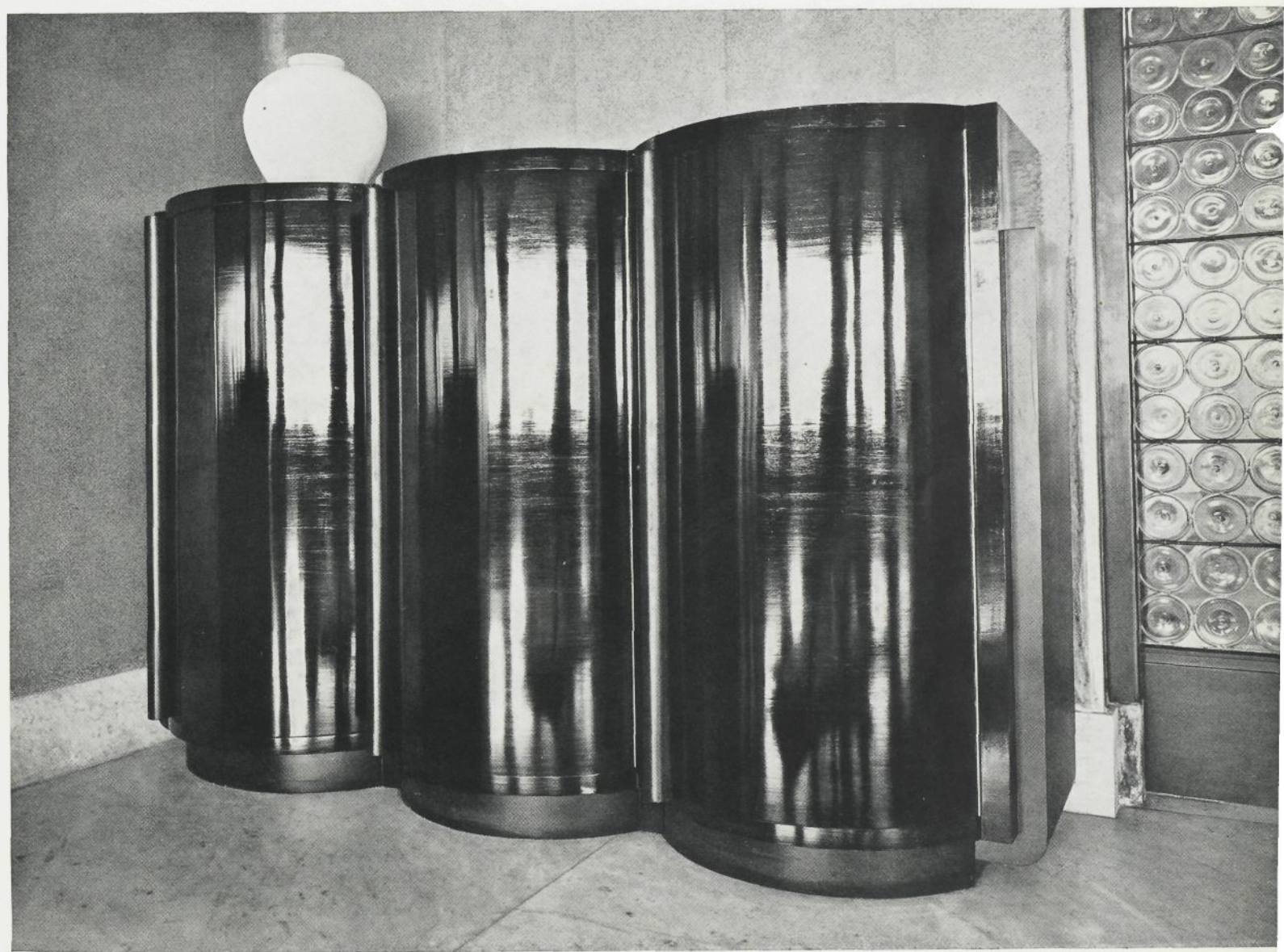

De roode vleugel

Madonna
met Kind

Porceleinkast

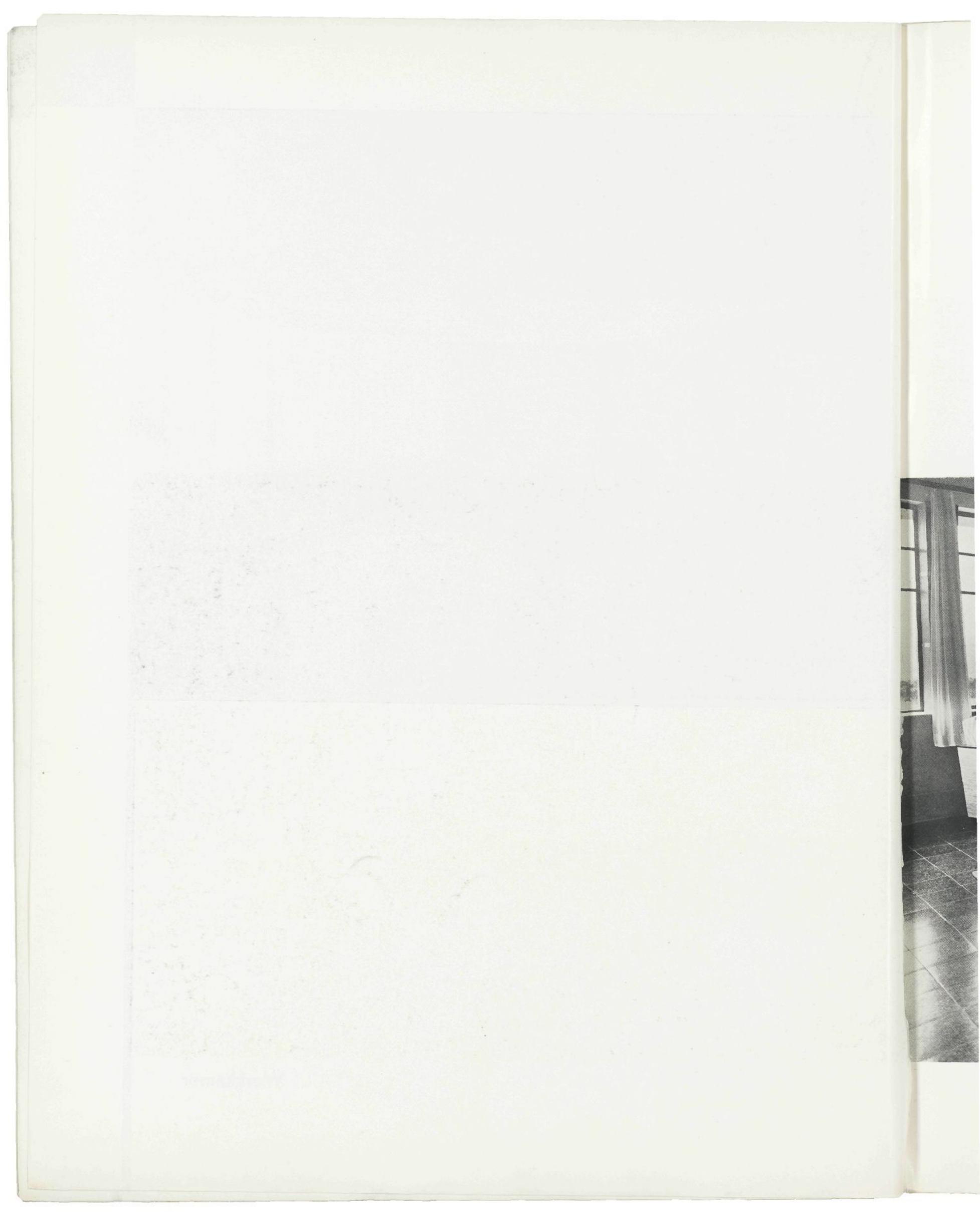
100

100

100

Werkkamer

Schrijfbureau

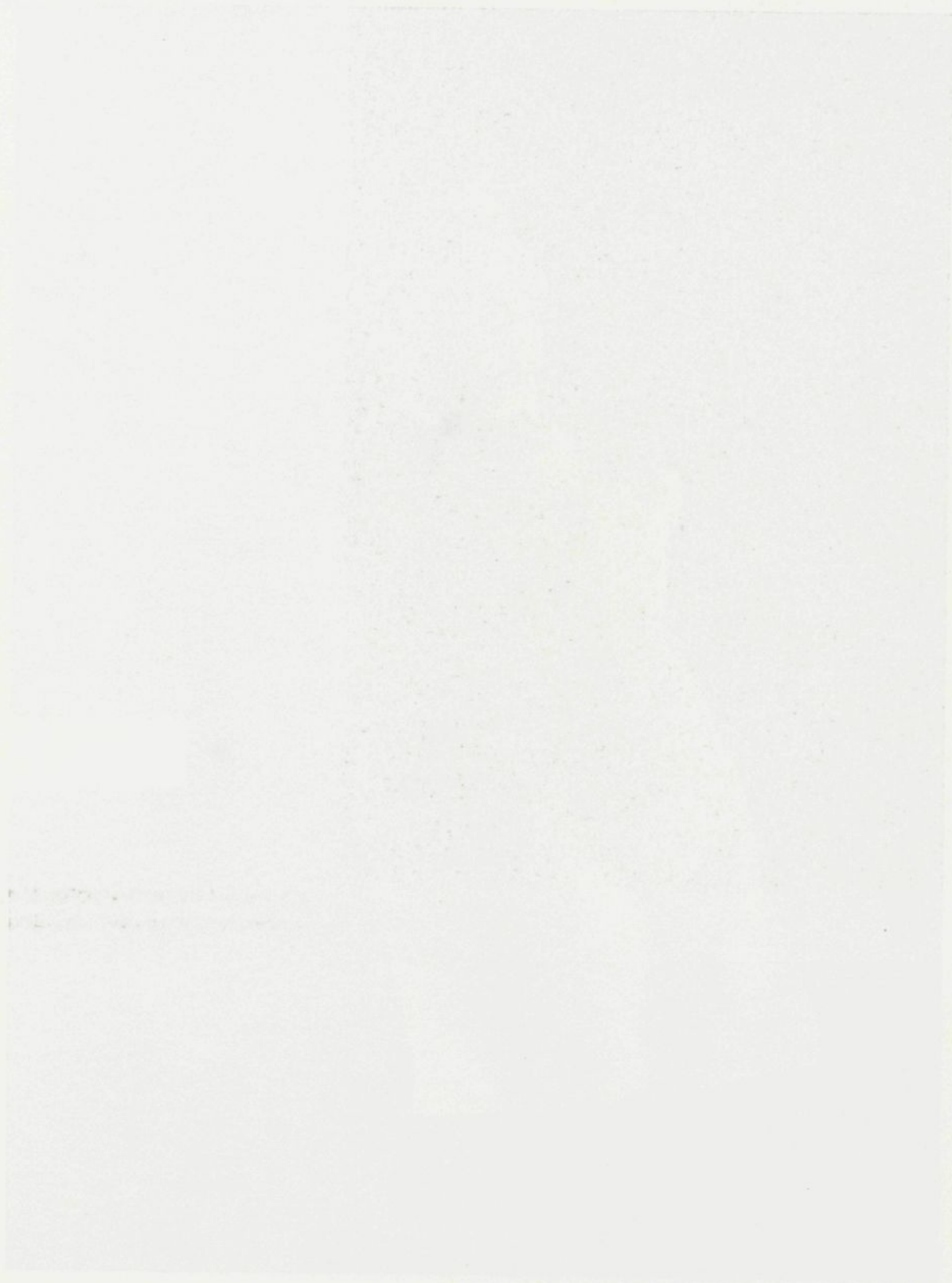
Venetiaansche
Lamp

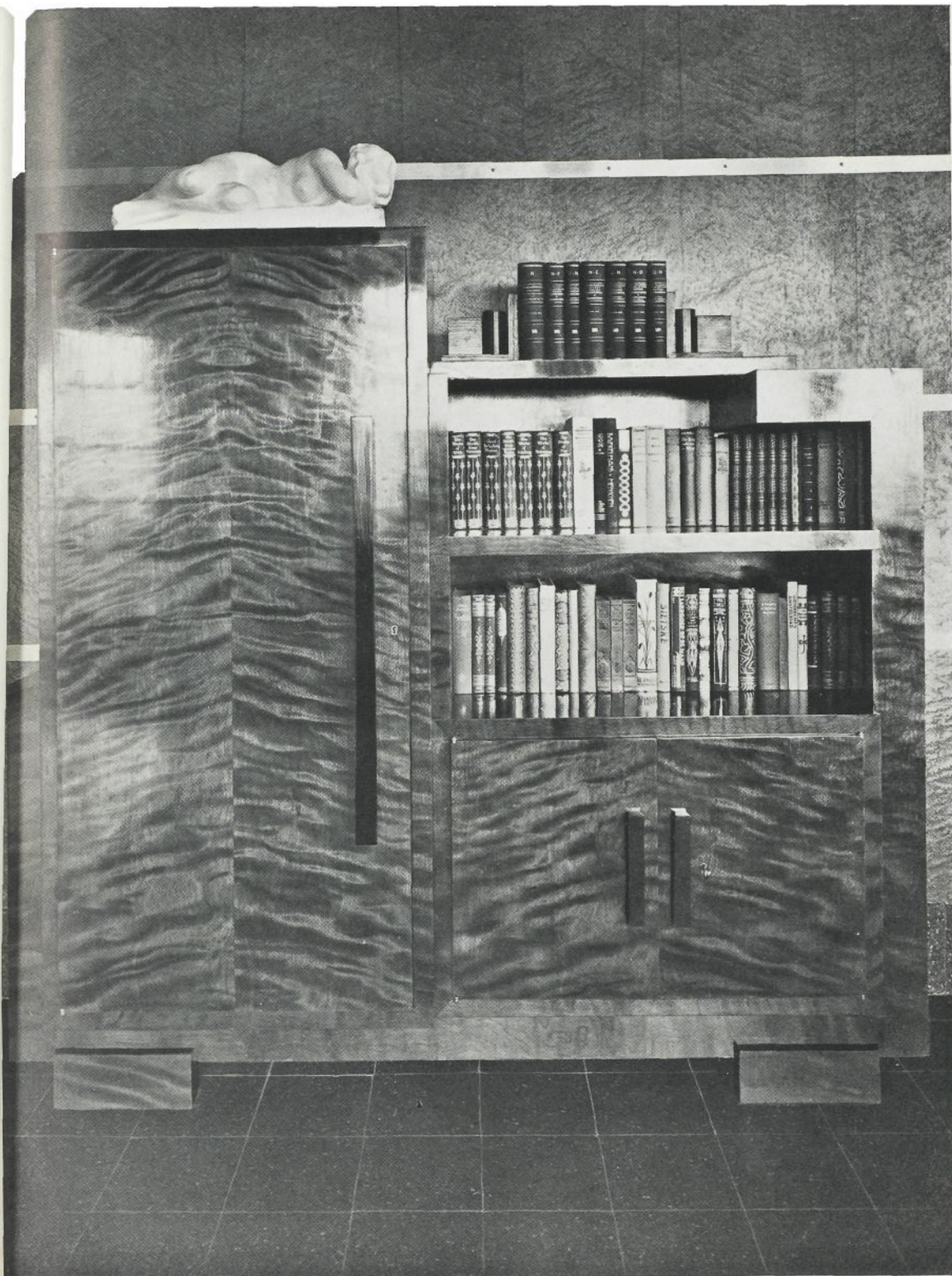
"Captiva"

Ontwerp
Prof. C. P. Wolff
Schoemaker

RECEIVED
HARRISON

1914

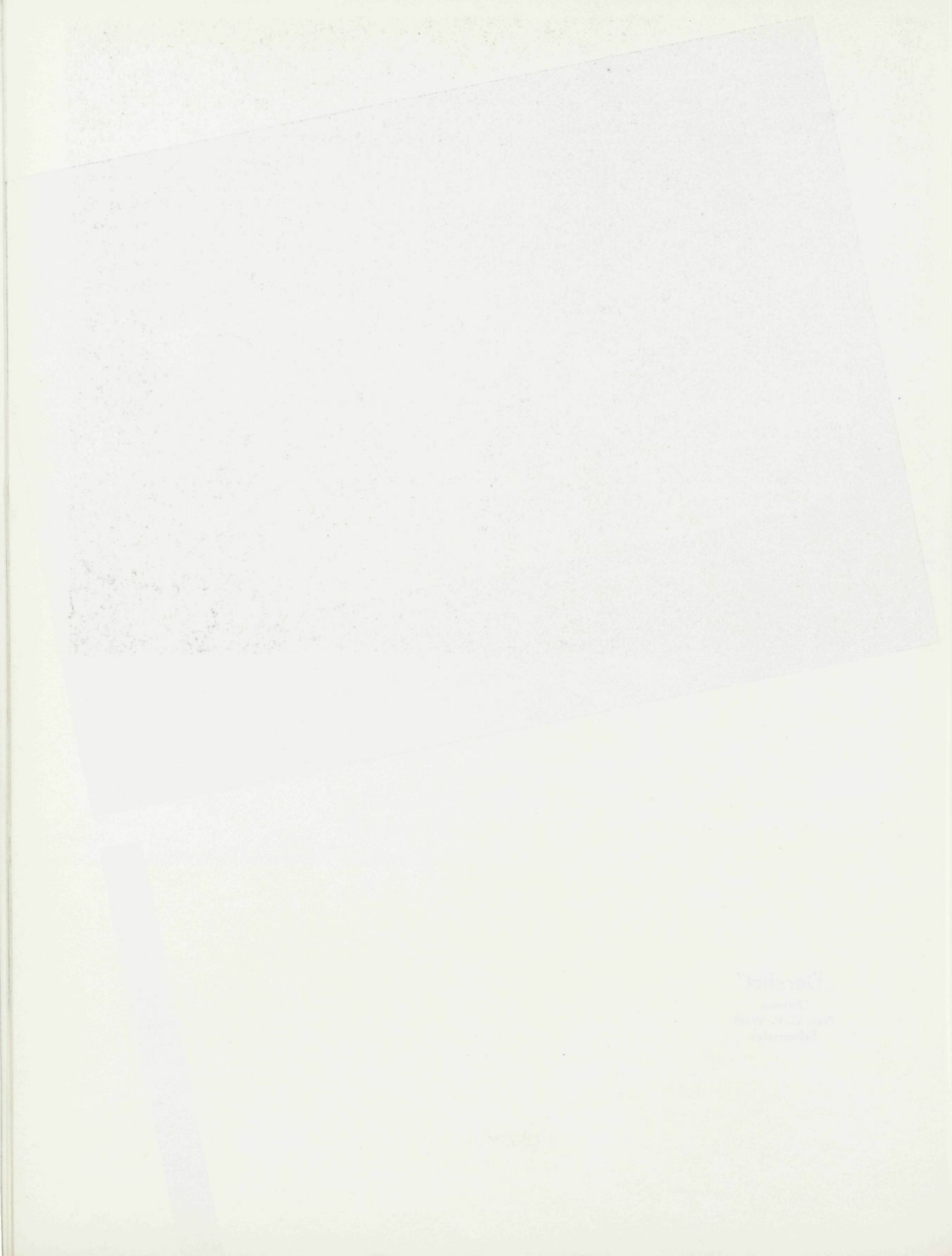

Boekenkast

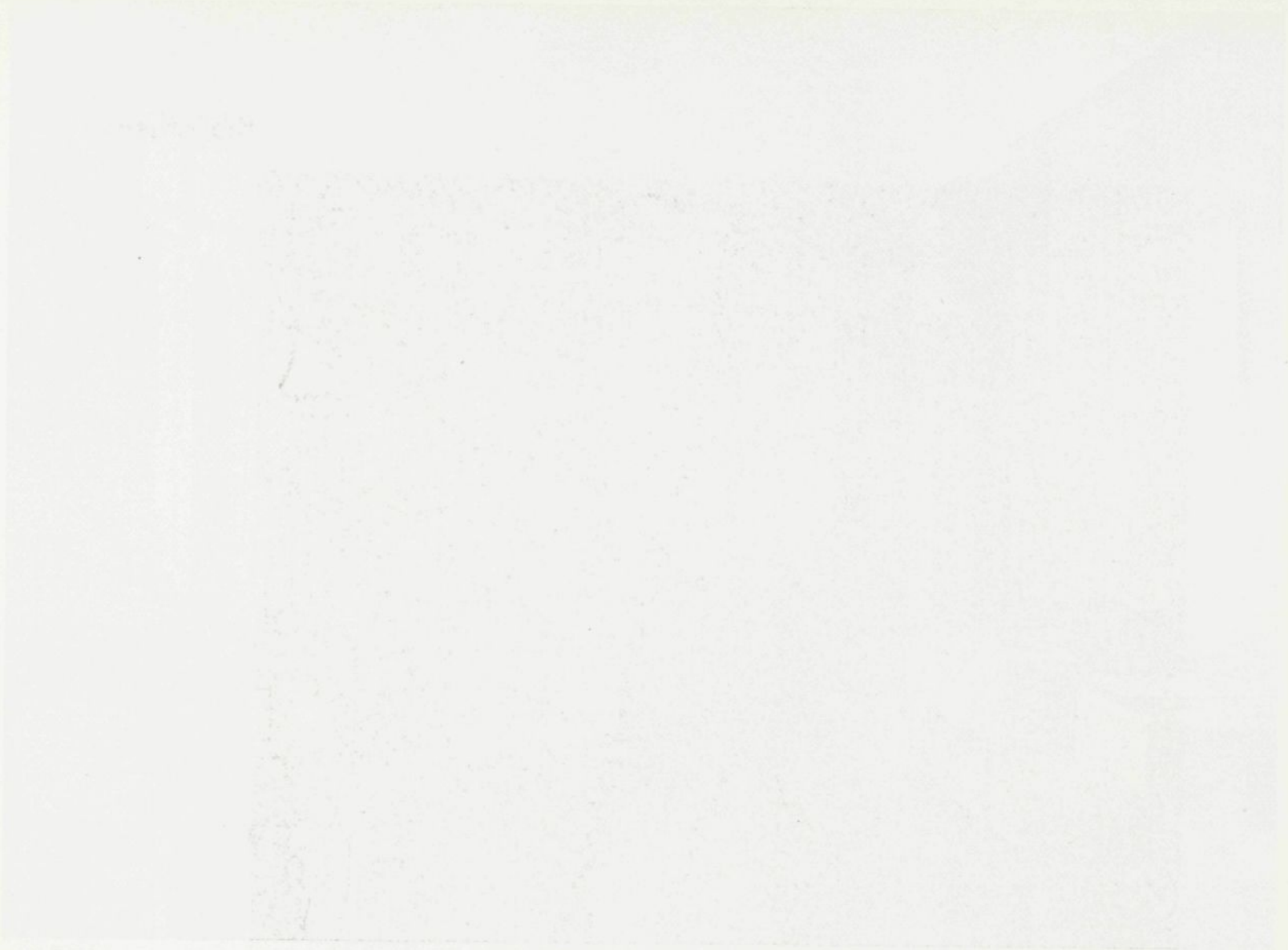
„Derelict”

Ontwerp
Prof. C. P. Wolff
Schoemaker

Tikkamer

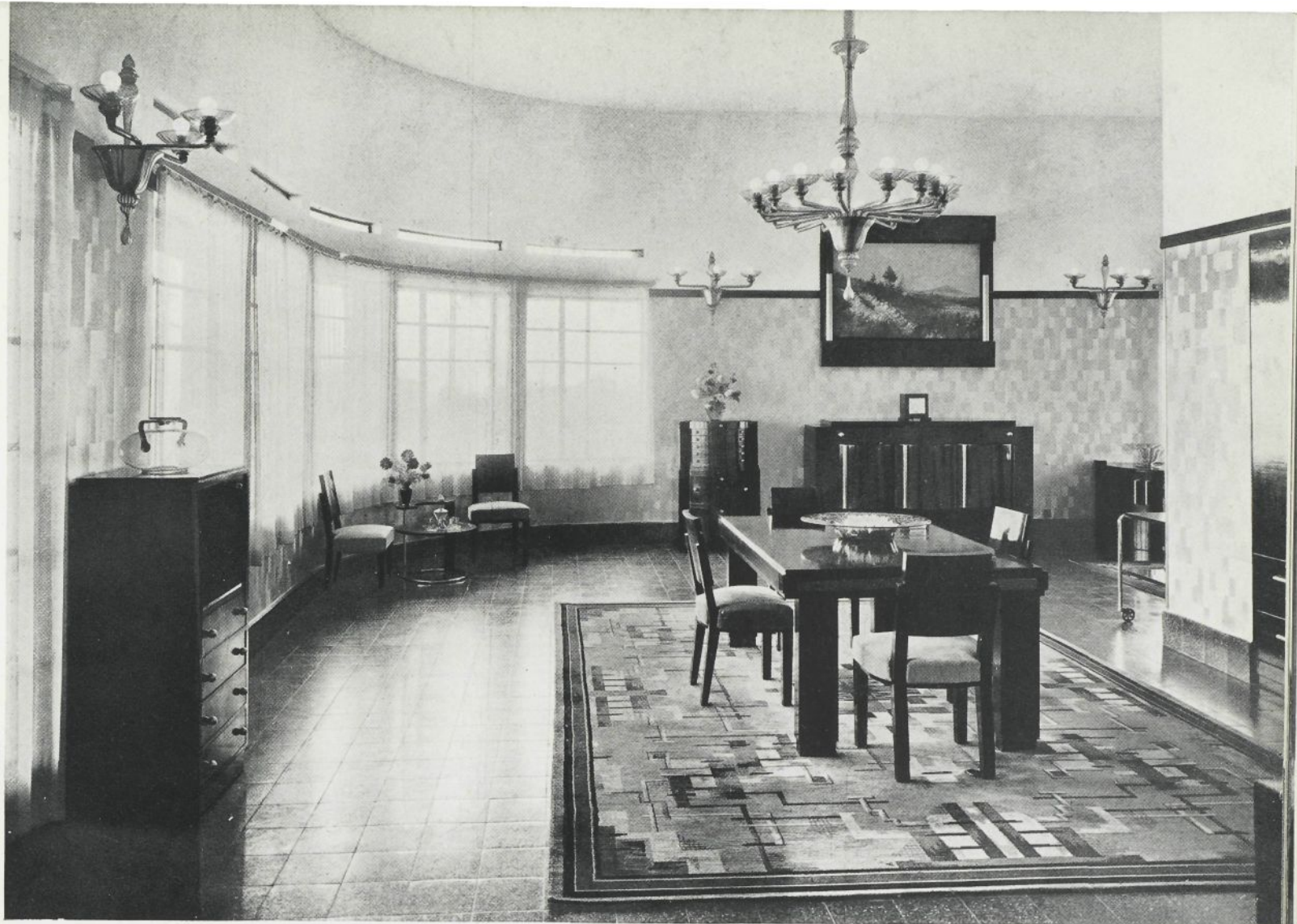
10ms4/T

Bibliotheek

10/10/10

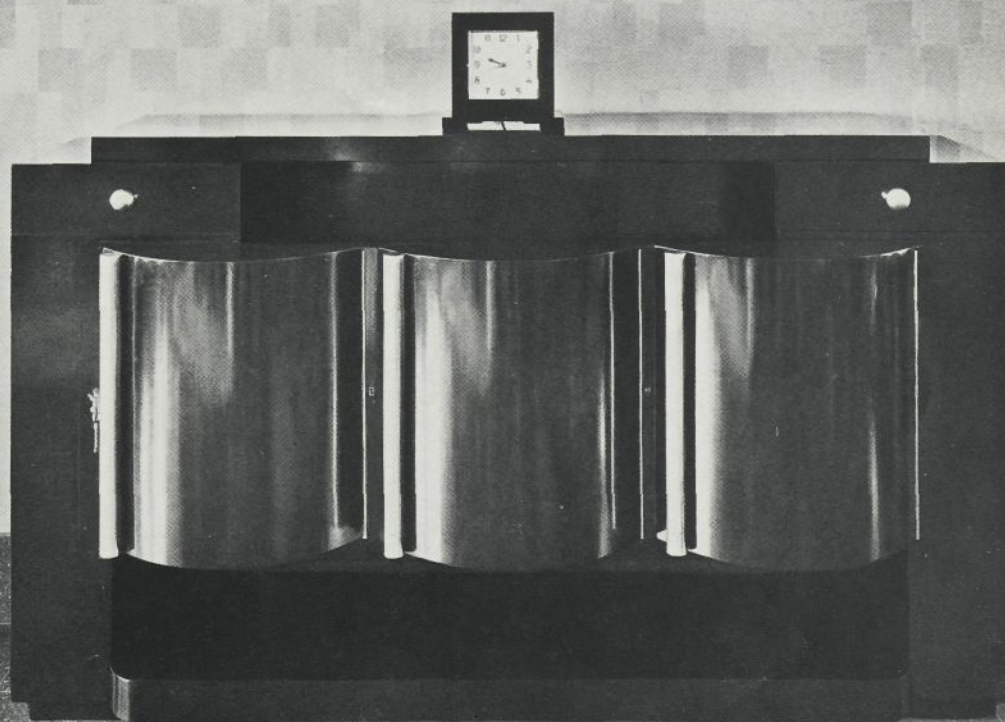

Eetkamer

Kinder-
eethoekje

Buffet

Gedekte tafel

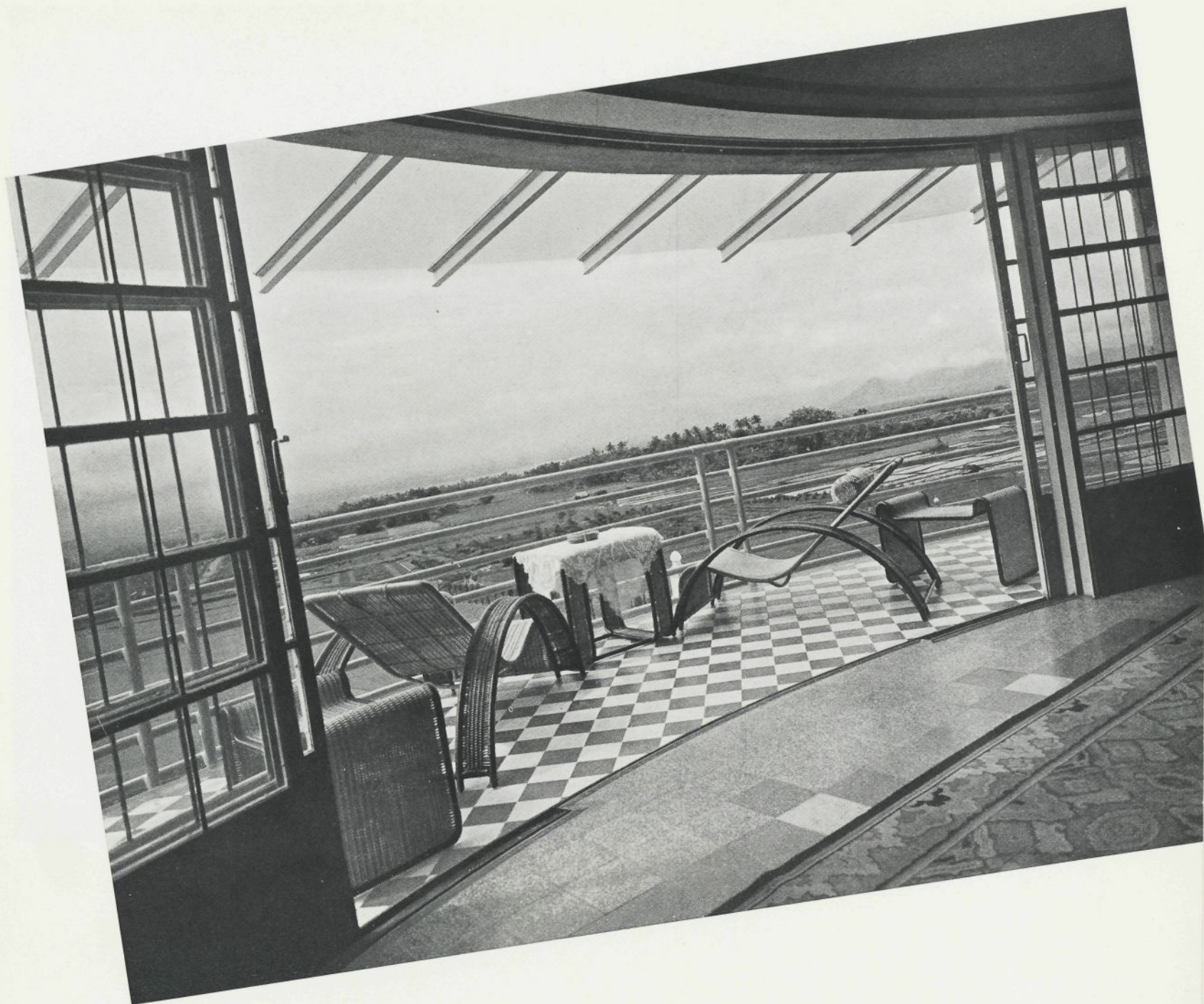

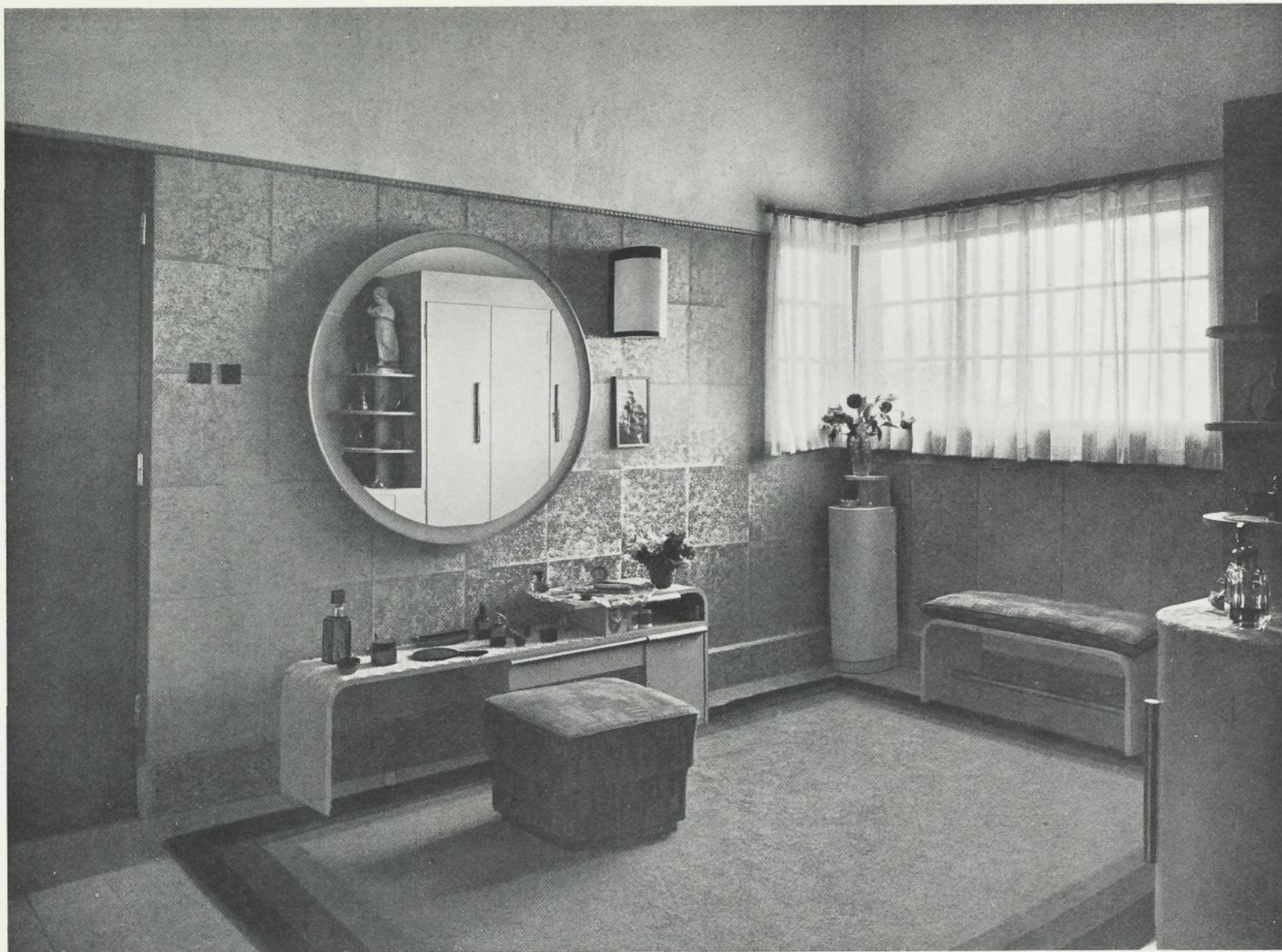
Slaapkamer

200/100

Slaapkamer-
balcon

Kleedkamer

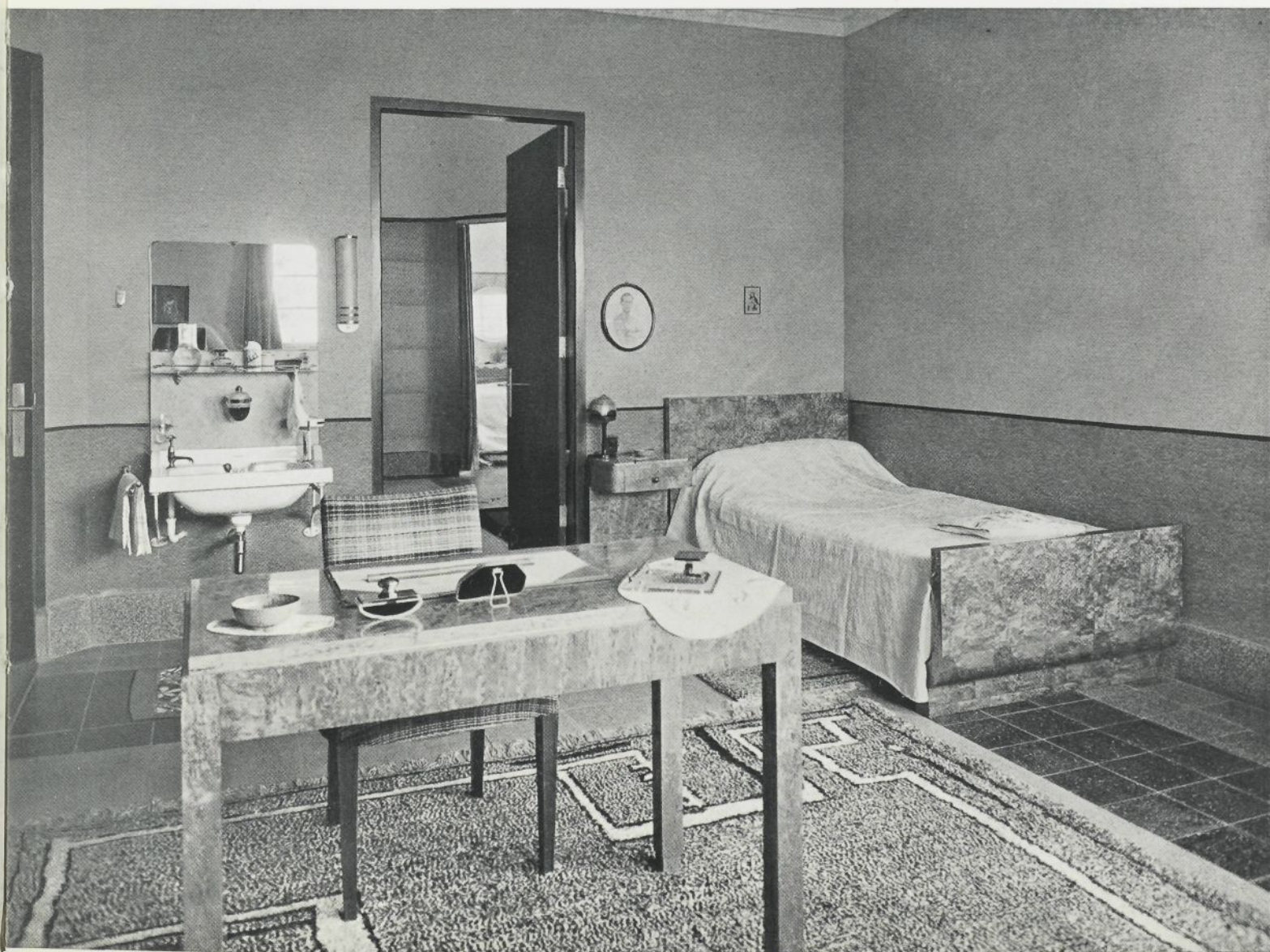

Dames-kaptafel

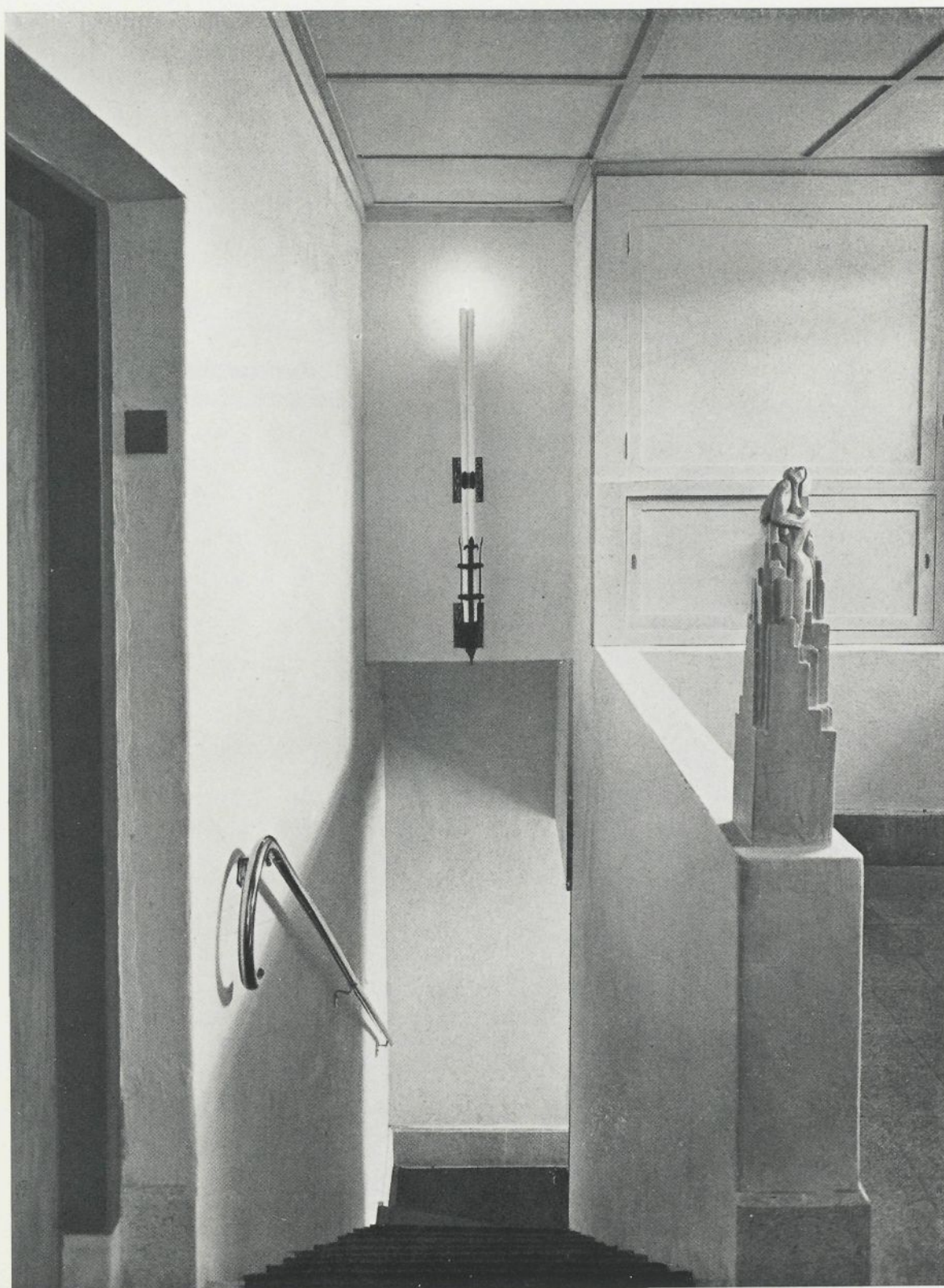

Meisjes-slaapkamer

Jongens-slaapkamer

Trap-opgang

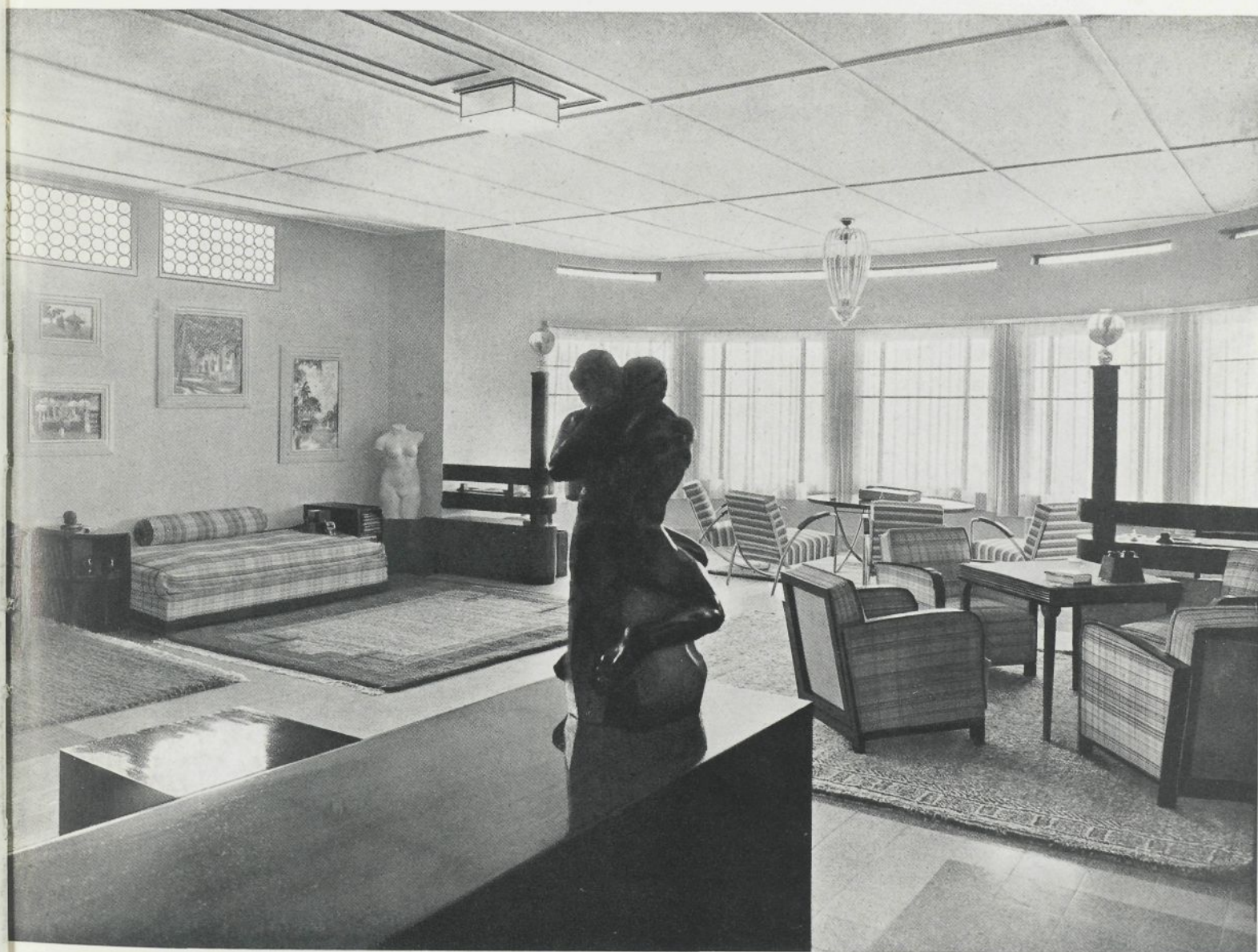
Studio

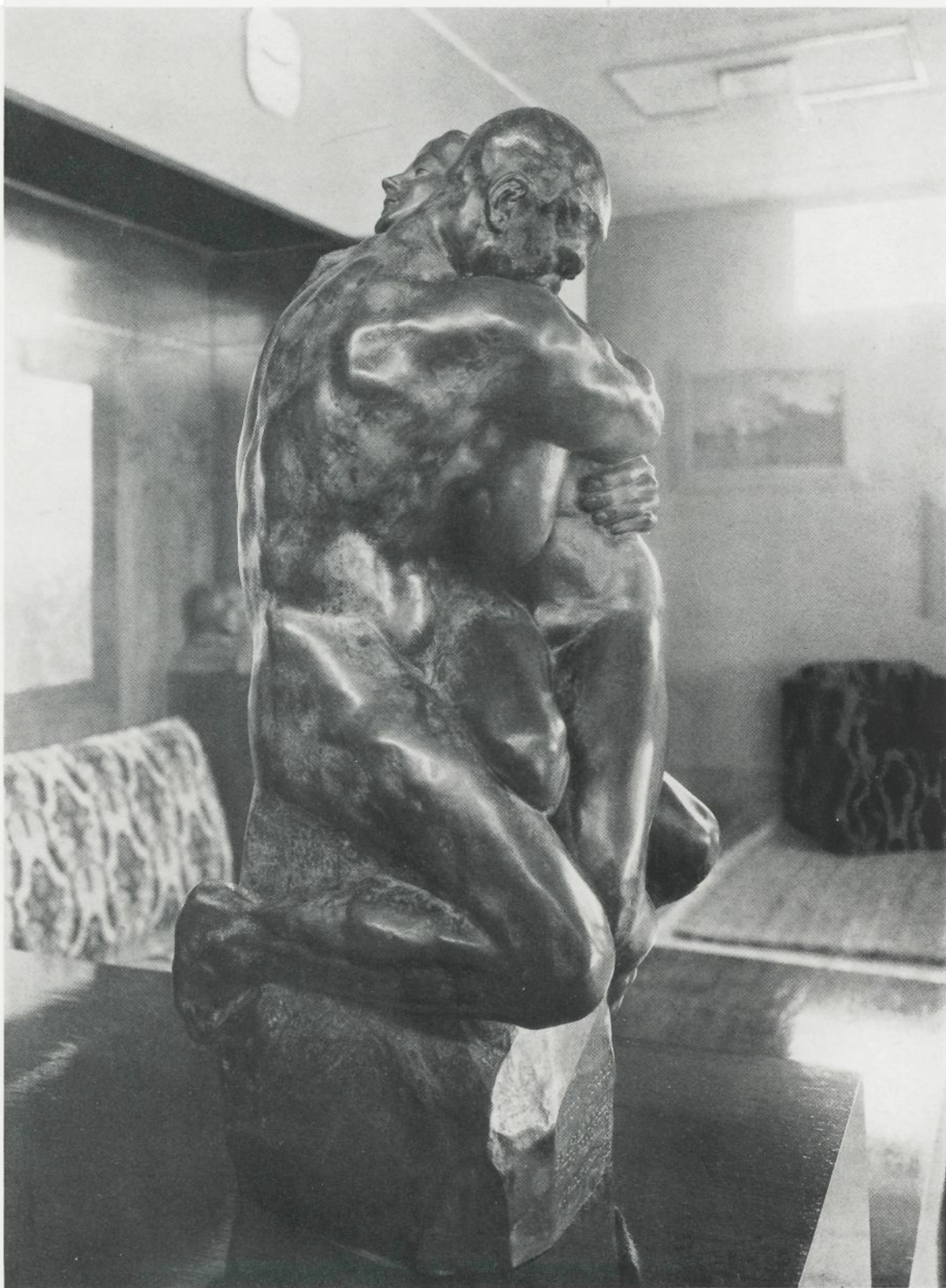

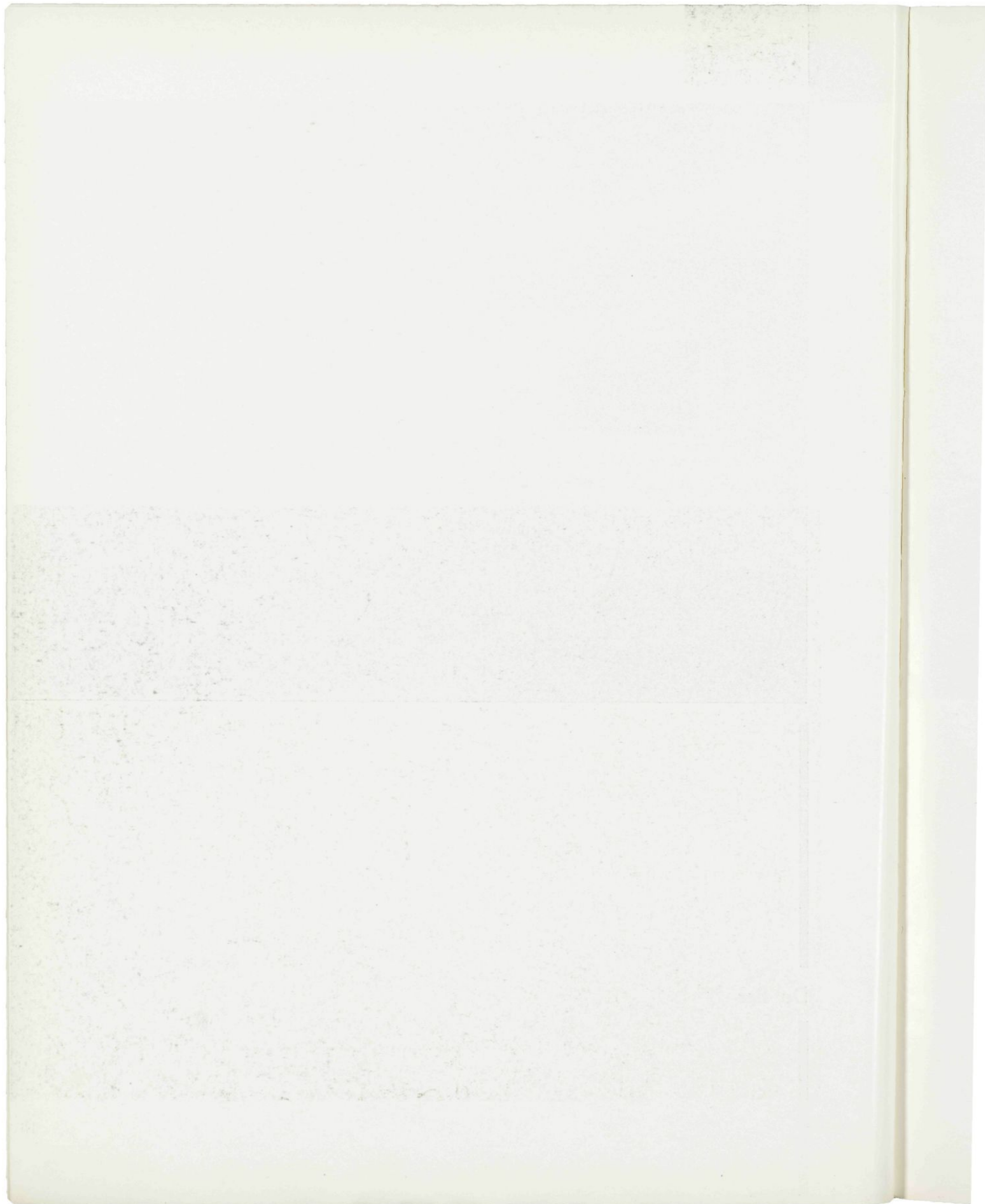

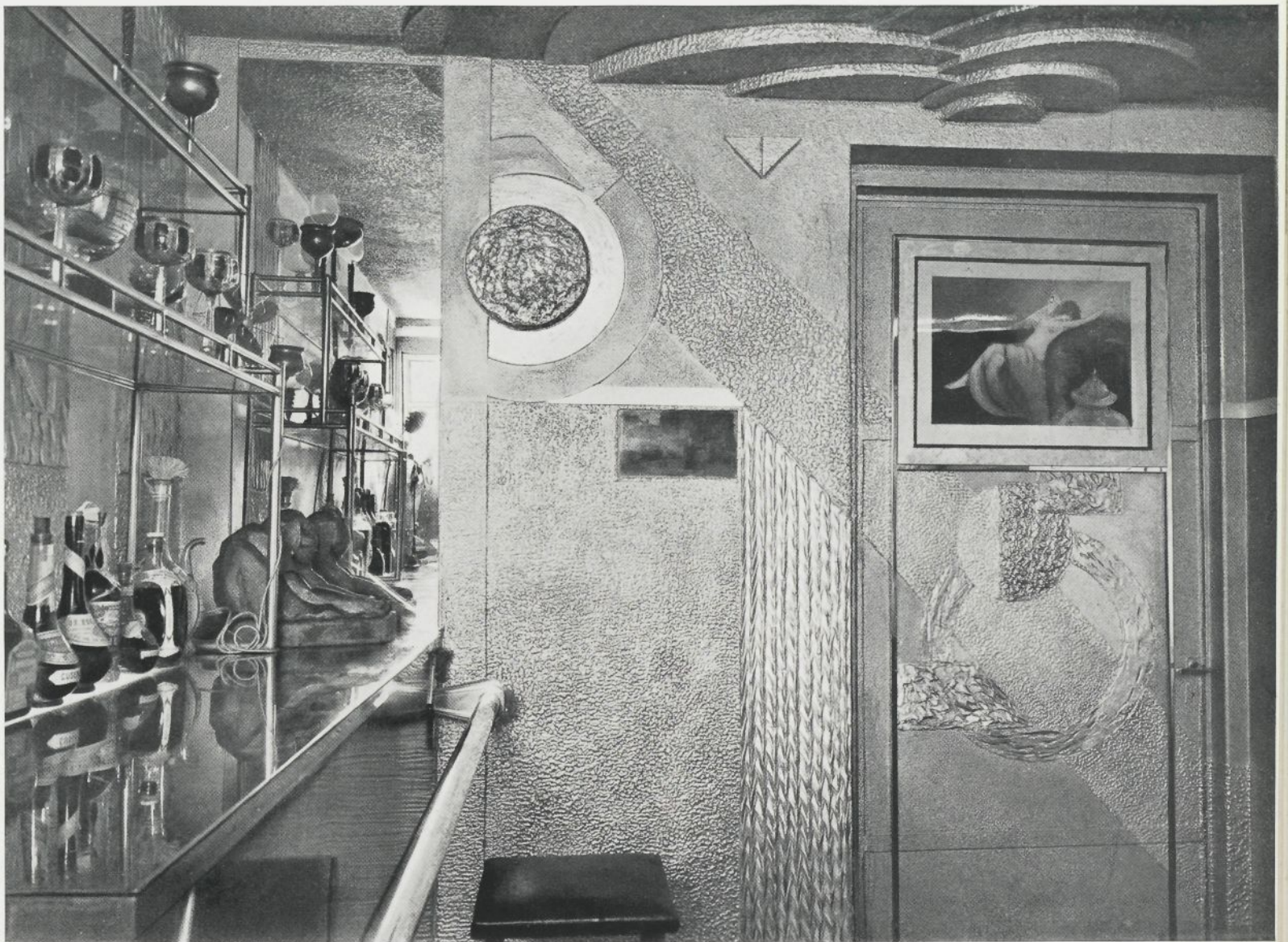
„Victor Vterqve”

Ontwerp
Prof. C. P. Wolff
Schoemaker

De Bar

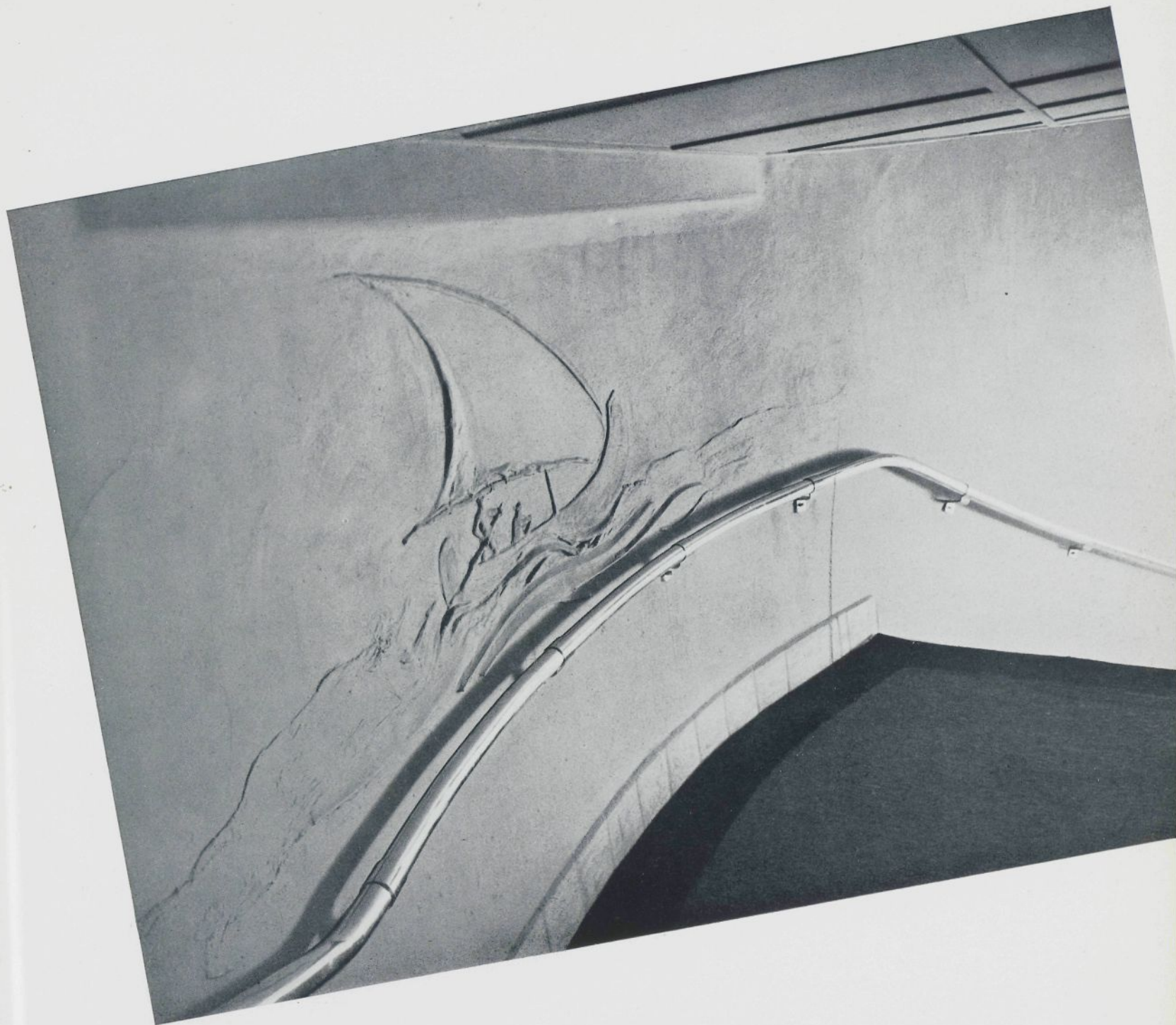

Logeerkamer

Dak

Dak-terras

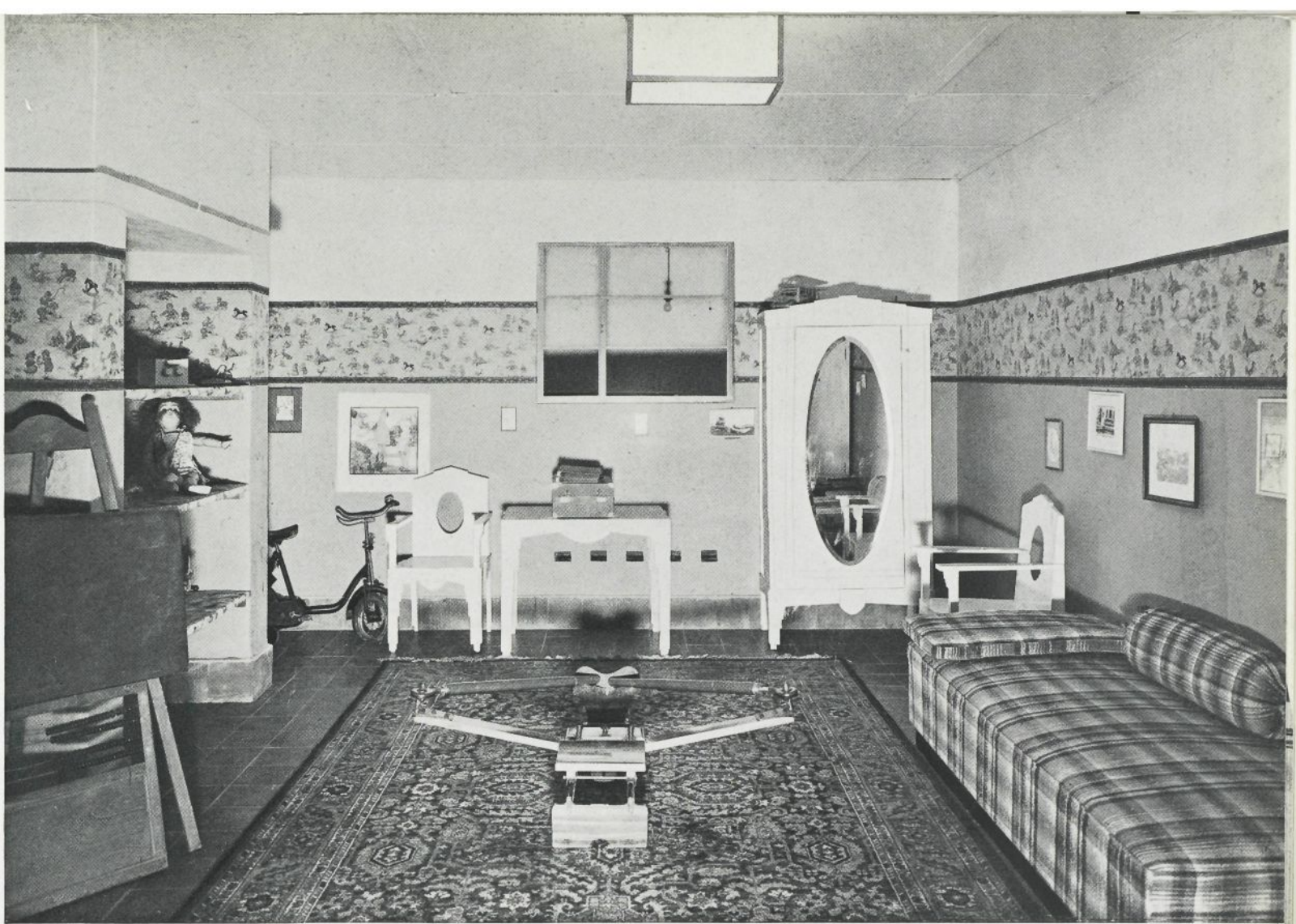

Trapafgang naar
Souterrain

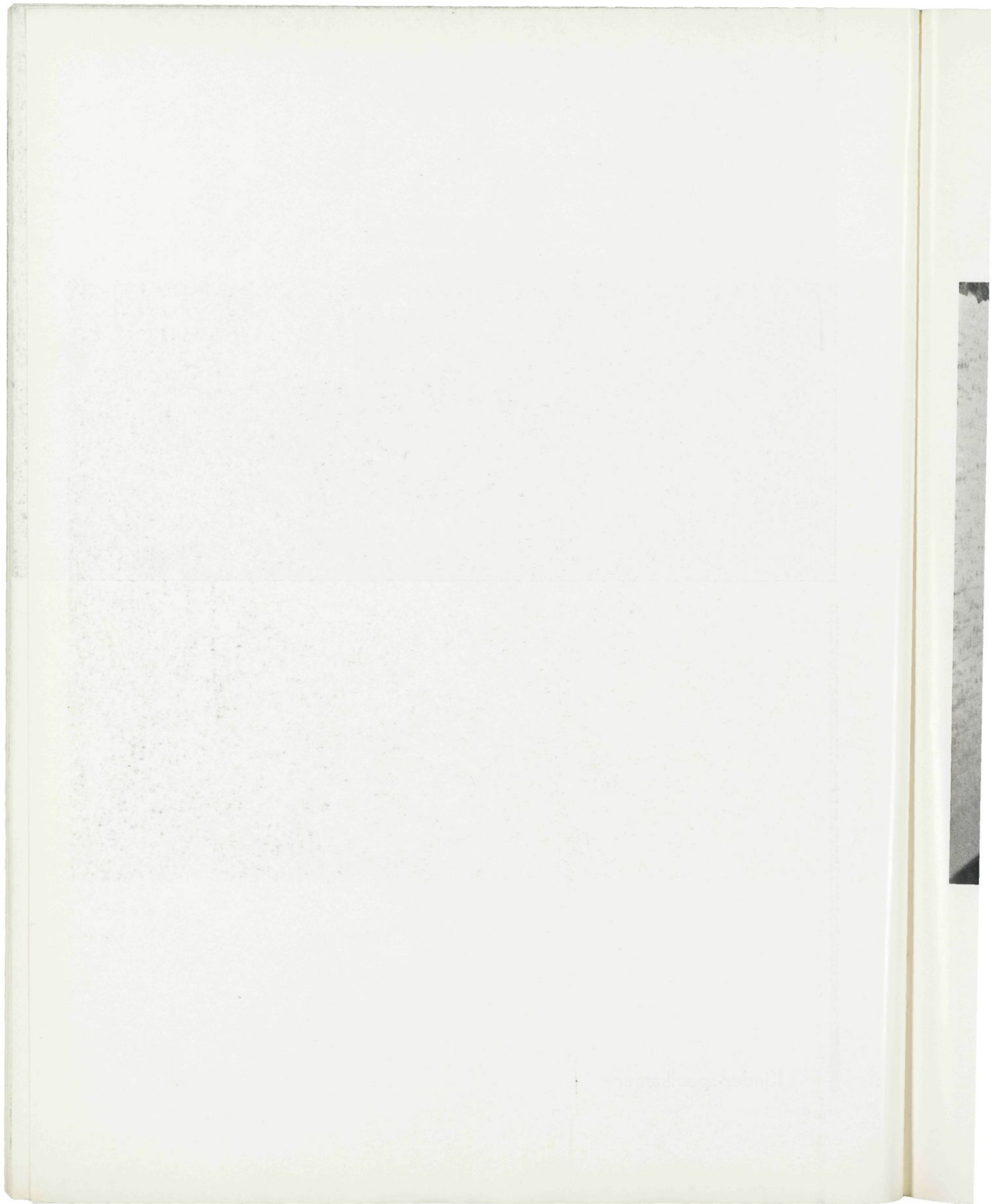

Sportkamer

Kinder-speelkamer

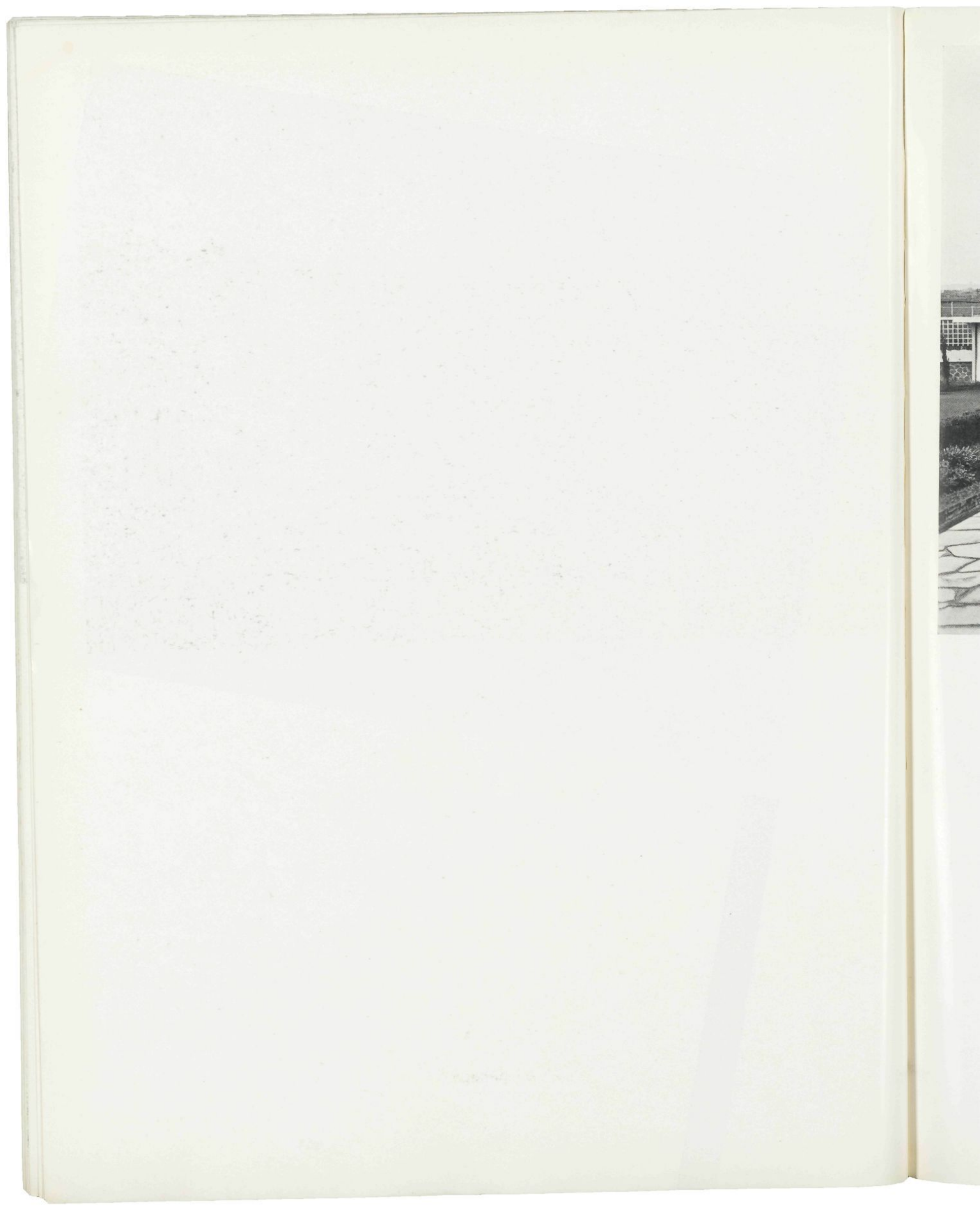

Kantoor
Secretaris

Keuken

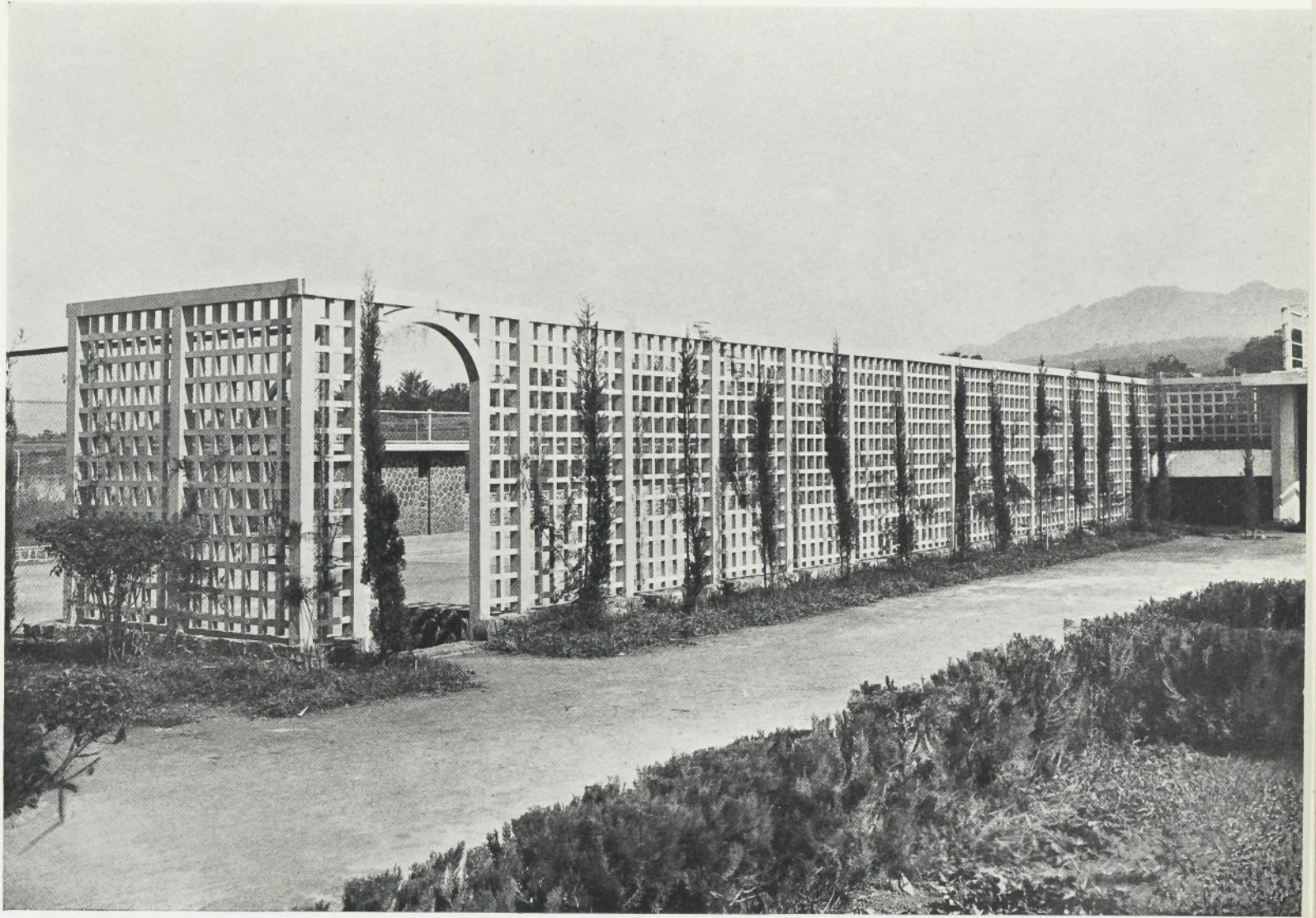
De garages

De achtertuin

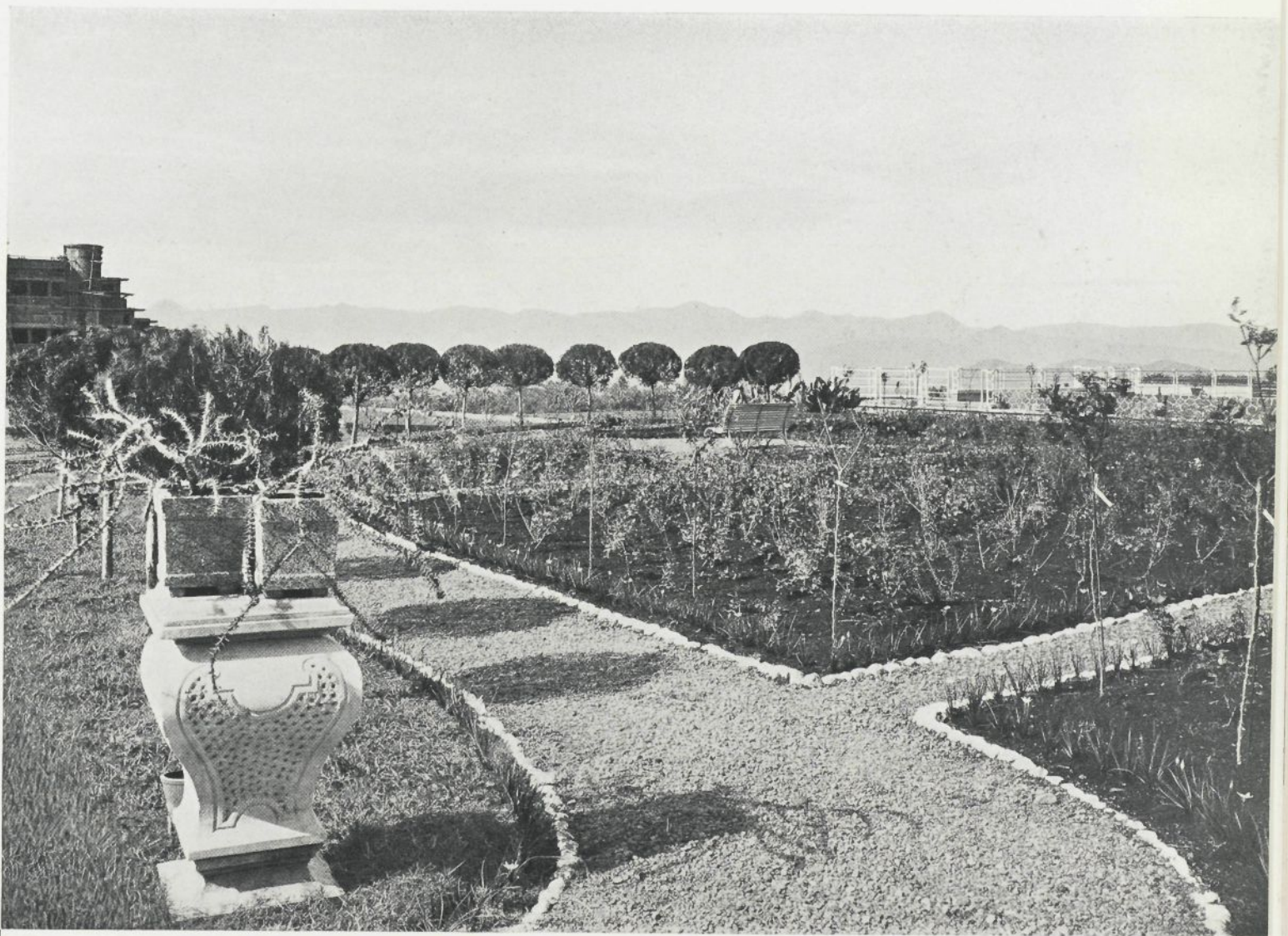

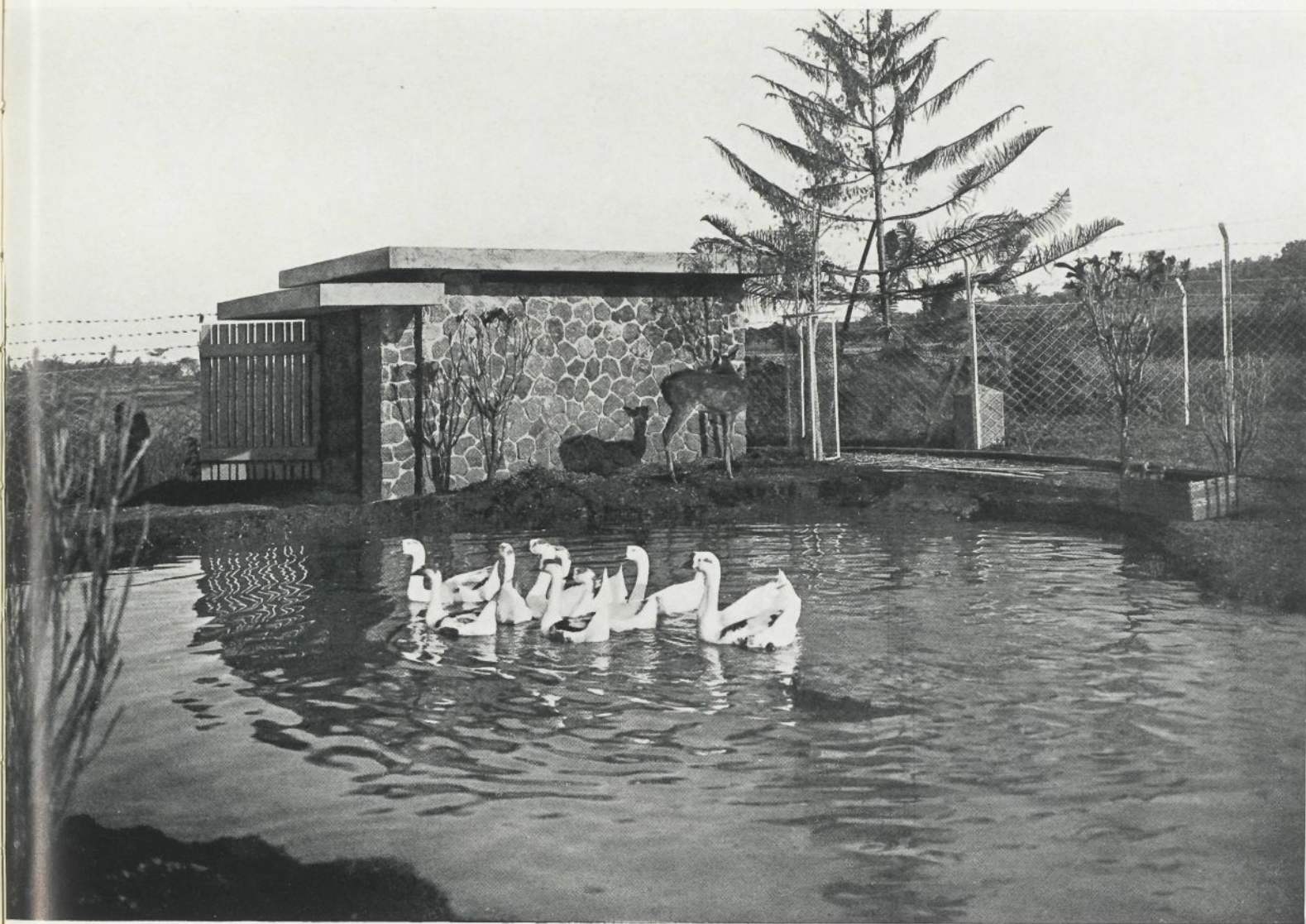

Tennisbaan

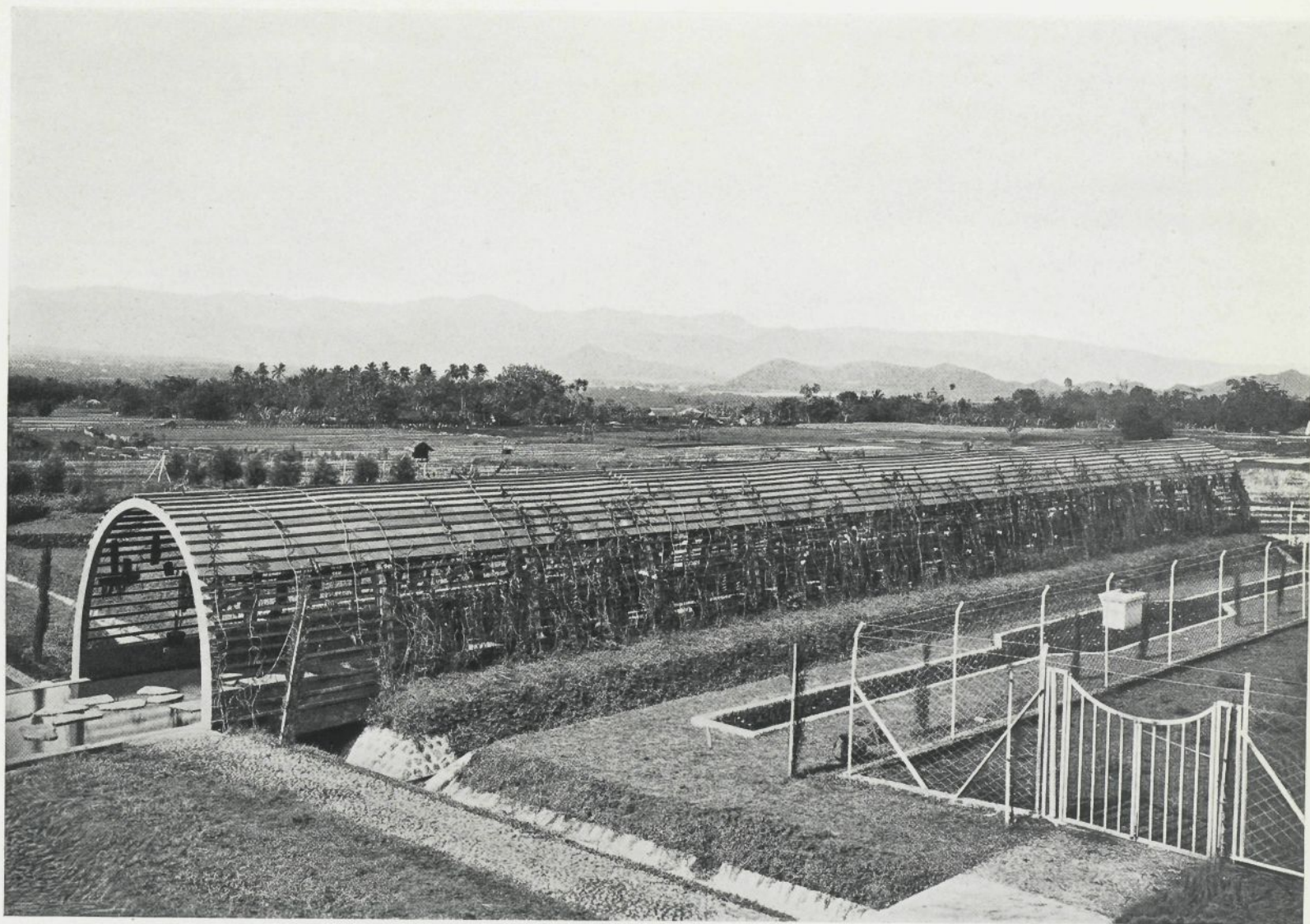
De
Rozentuin

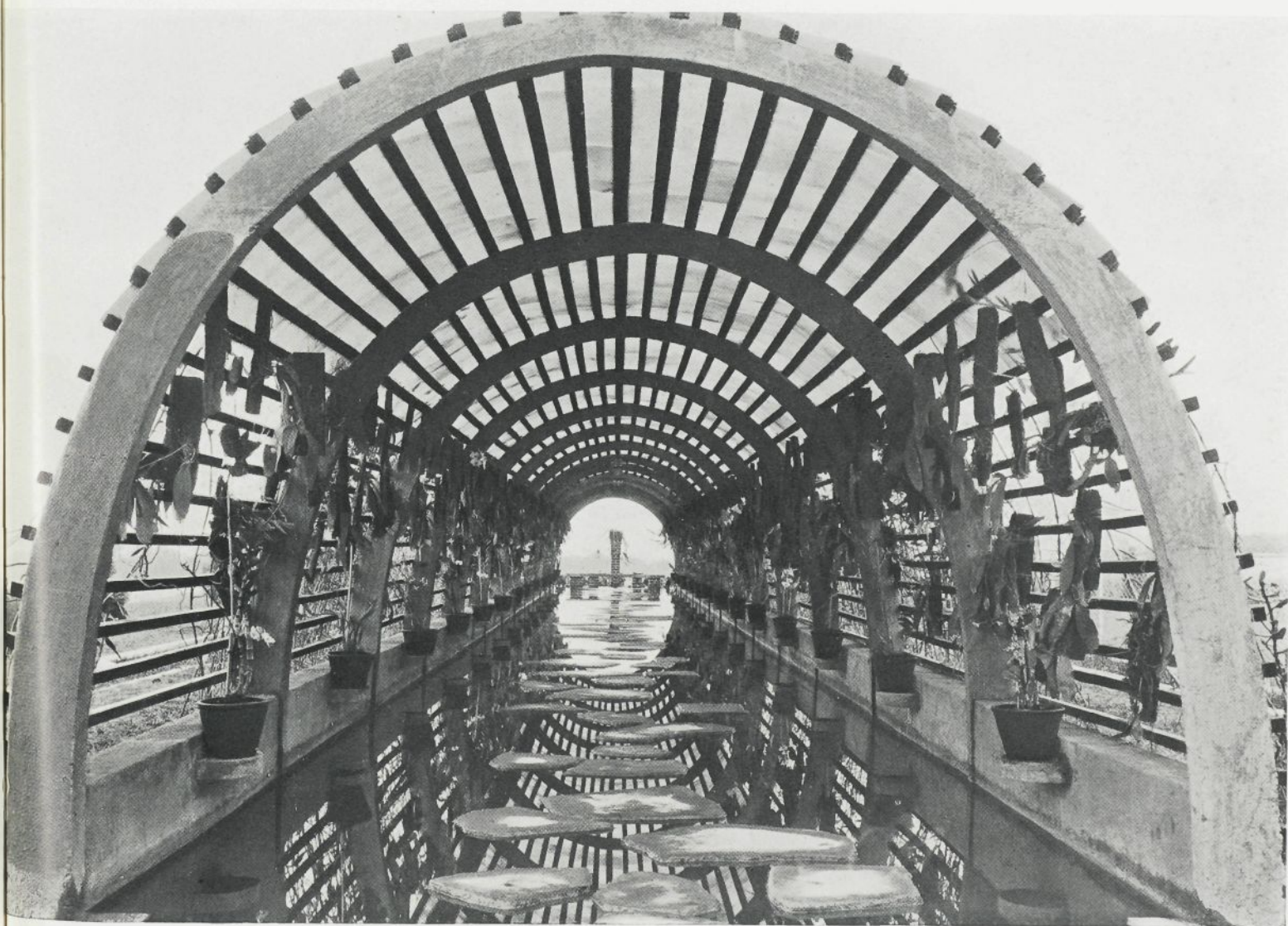

Ganzen

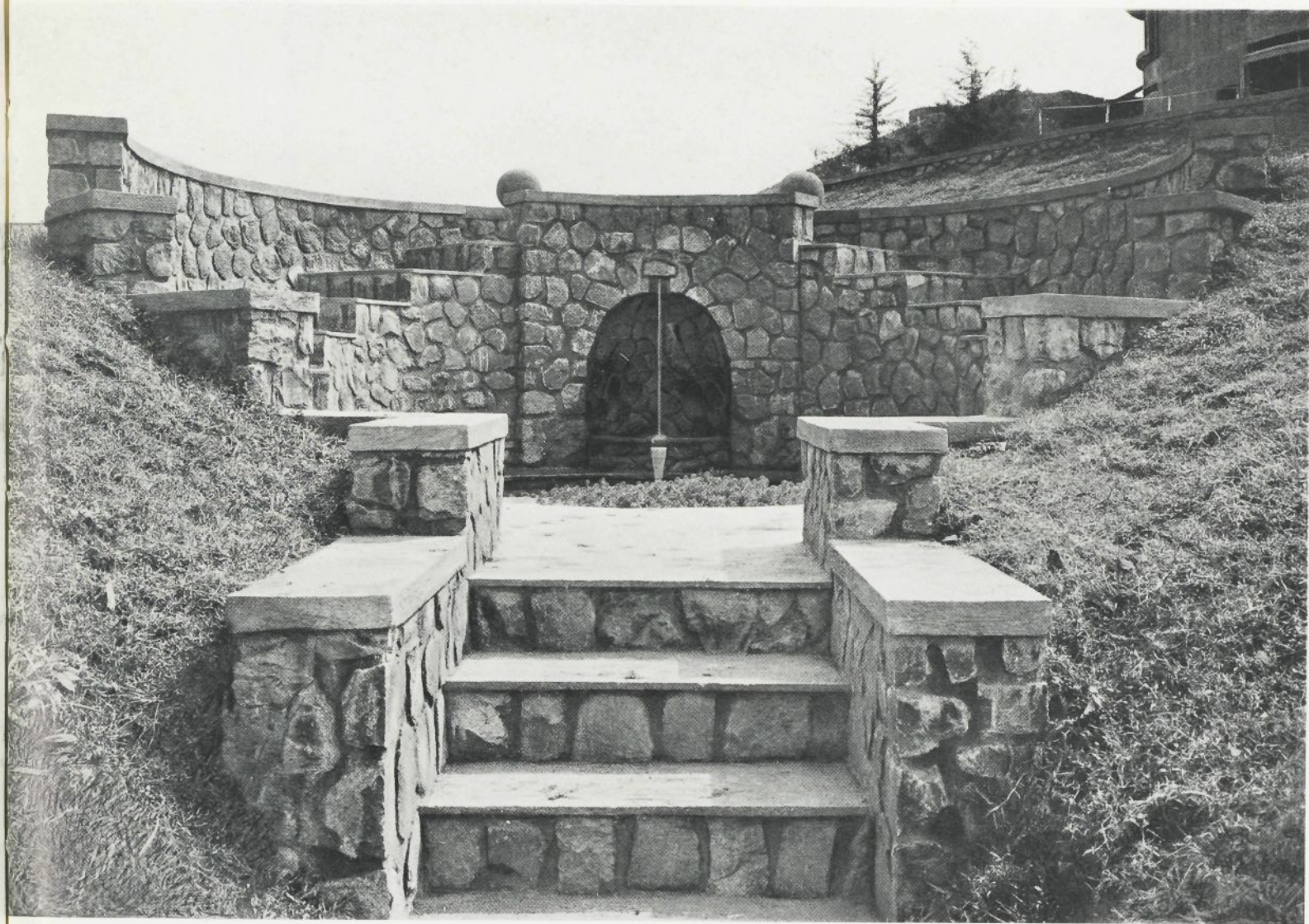
Orchideeën-serre

In de Serre

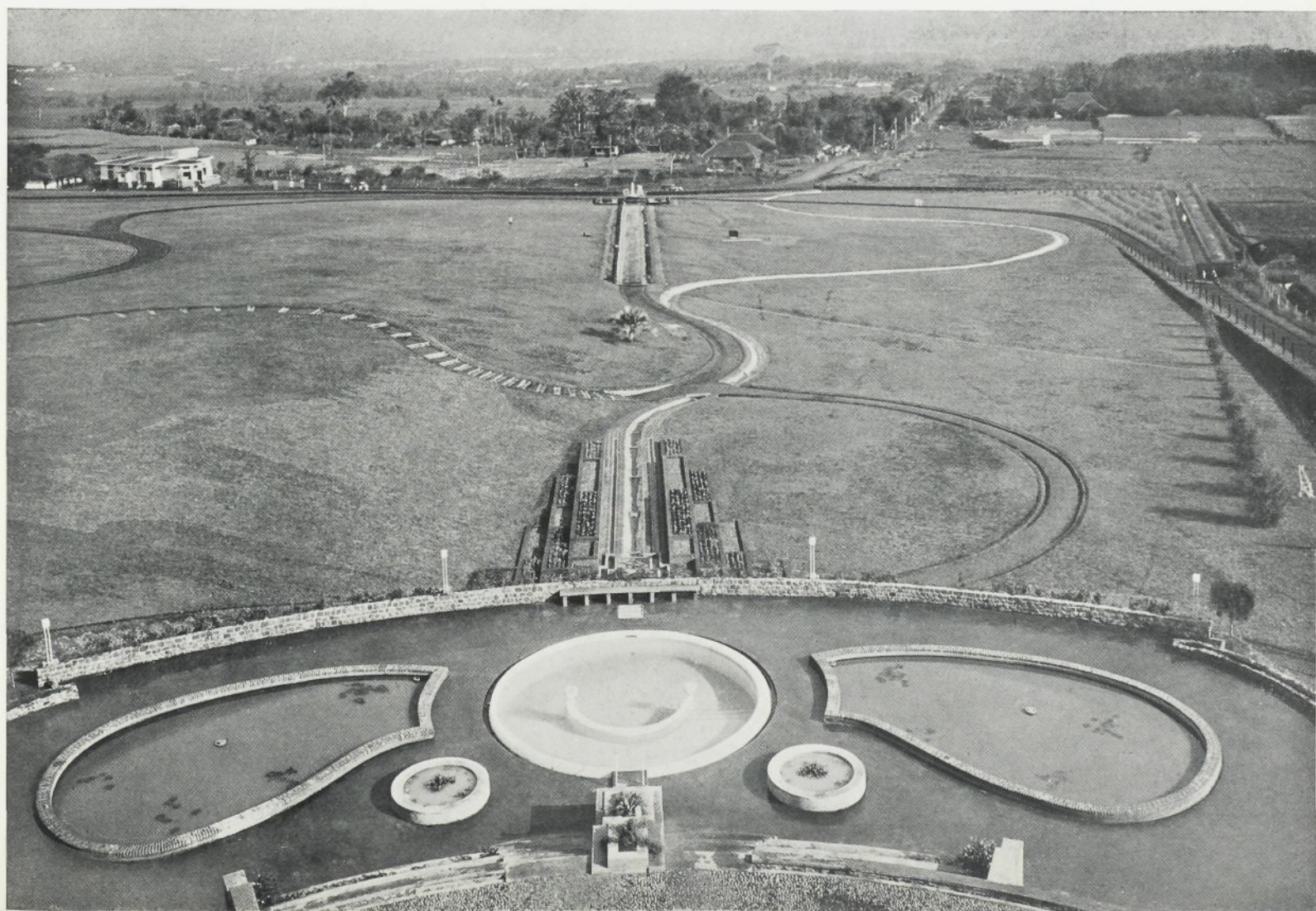

De Bron

Cascades

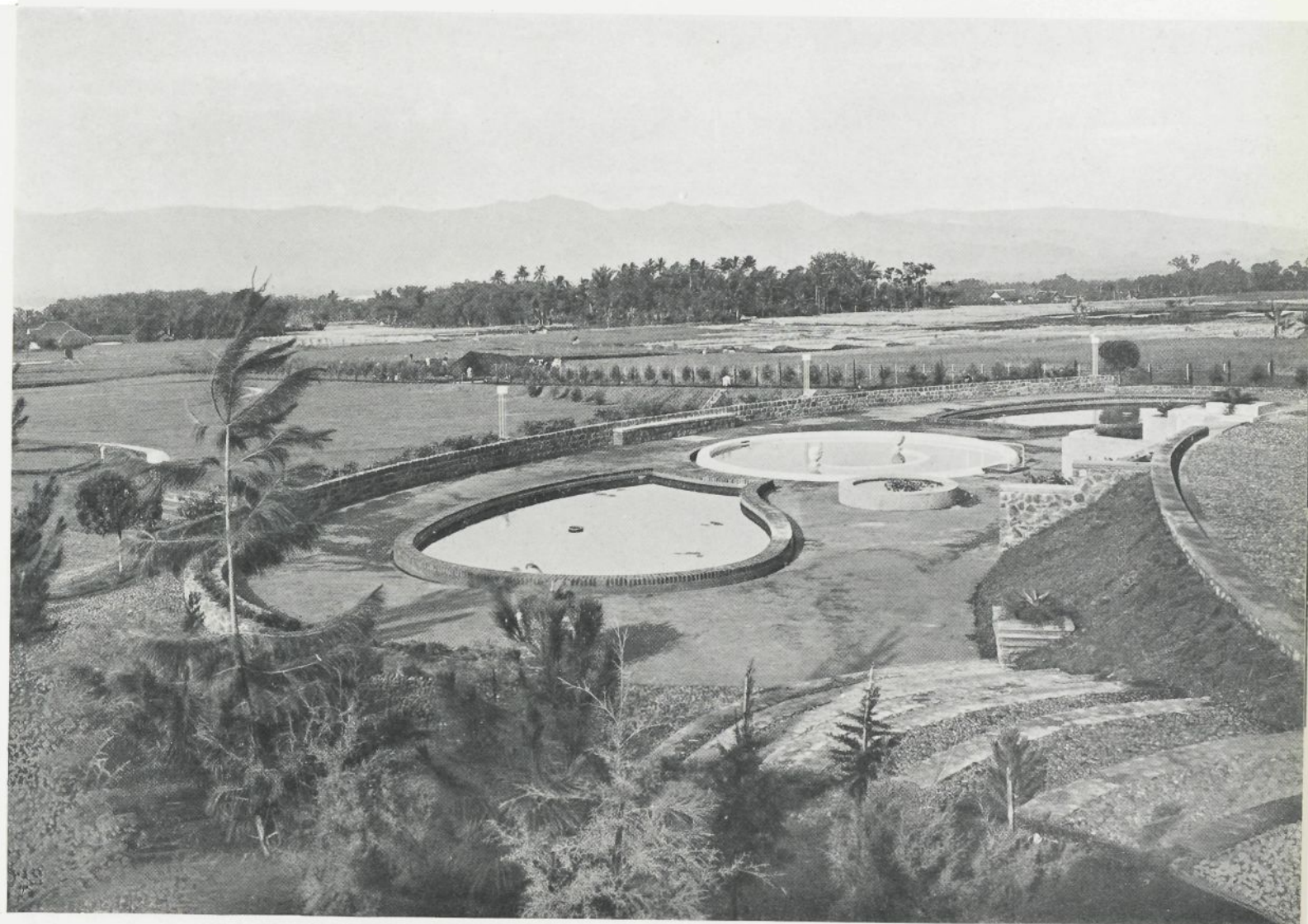

Het voorterrein
met op den voorgrond het zwembad en vischvijvers

Terrassen
met Zwanen

Het Zwembad-terras

Avondstemming

Fontein

Tuinl

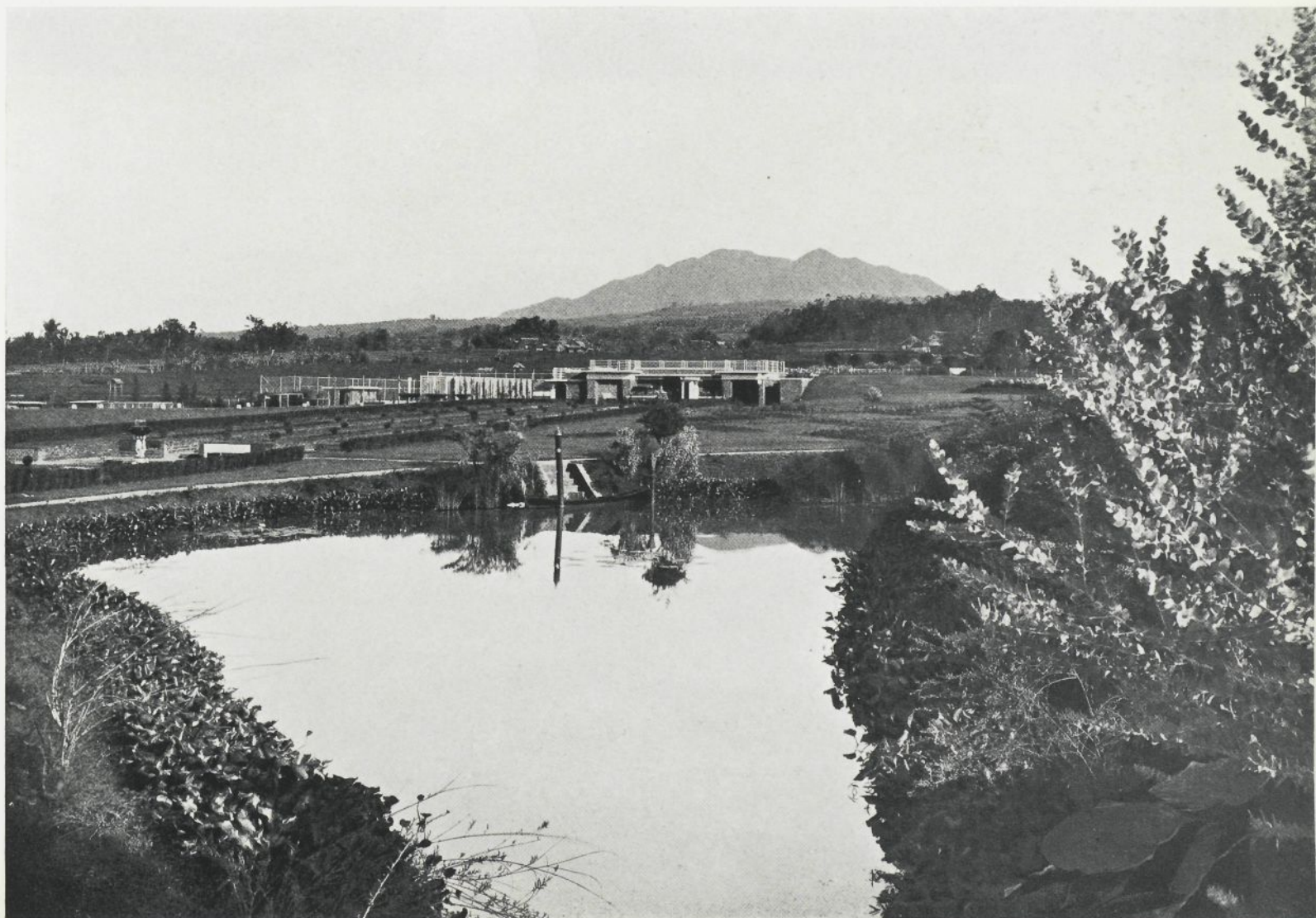

Tuinlamp

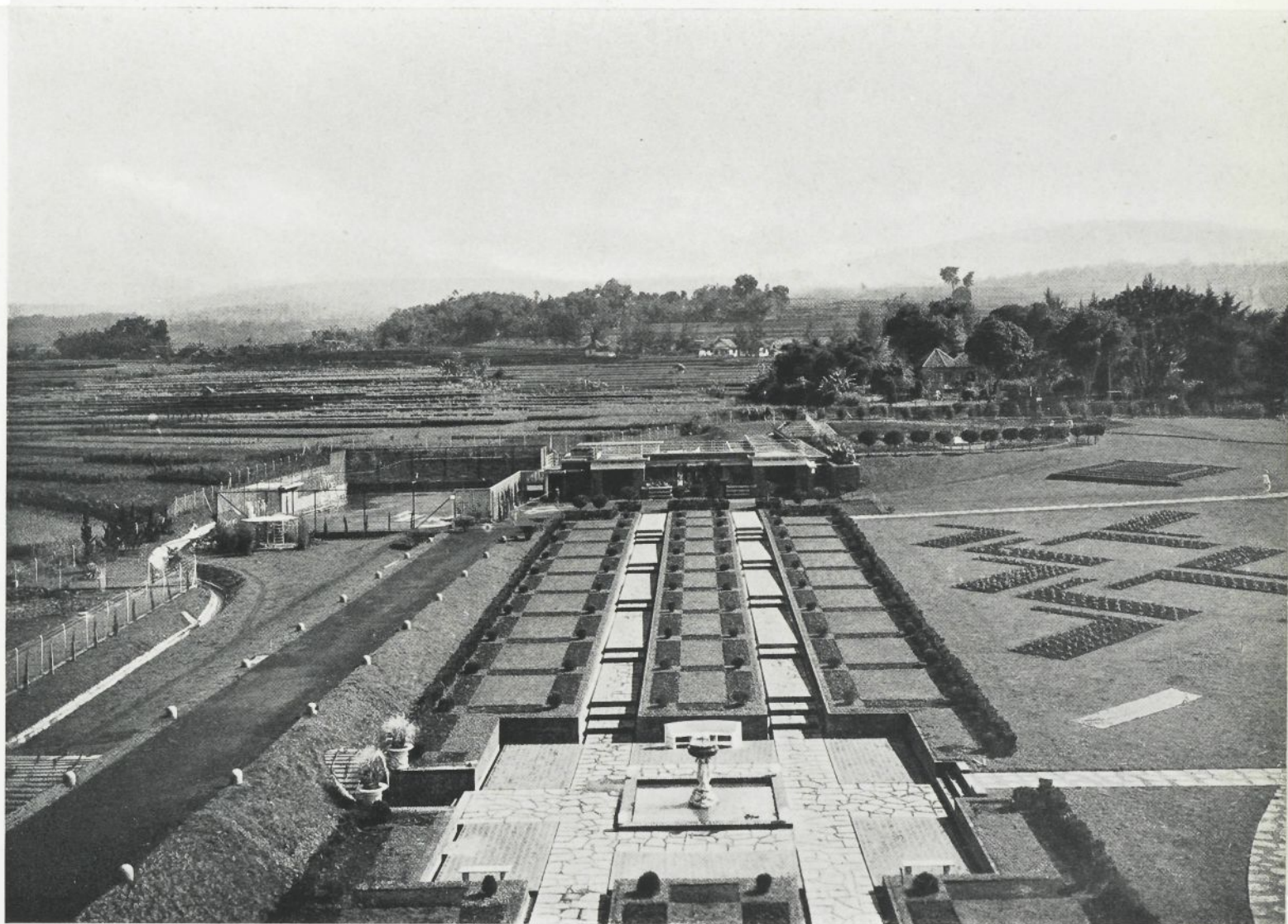
De kleine vijver

De groote vijver

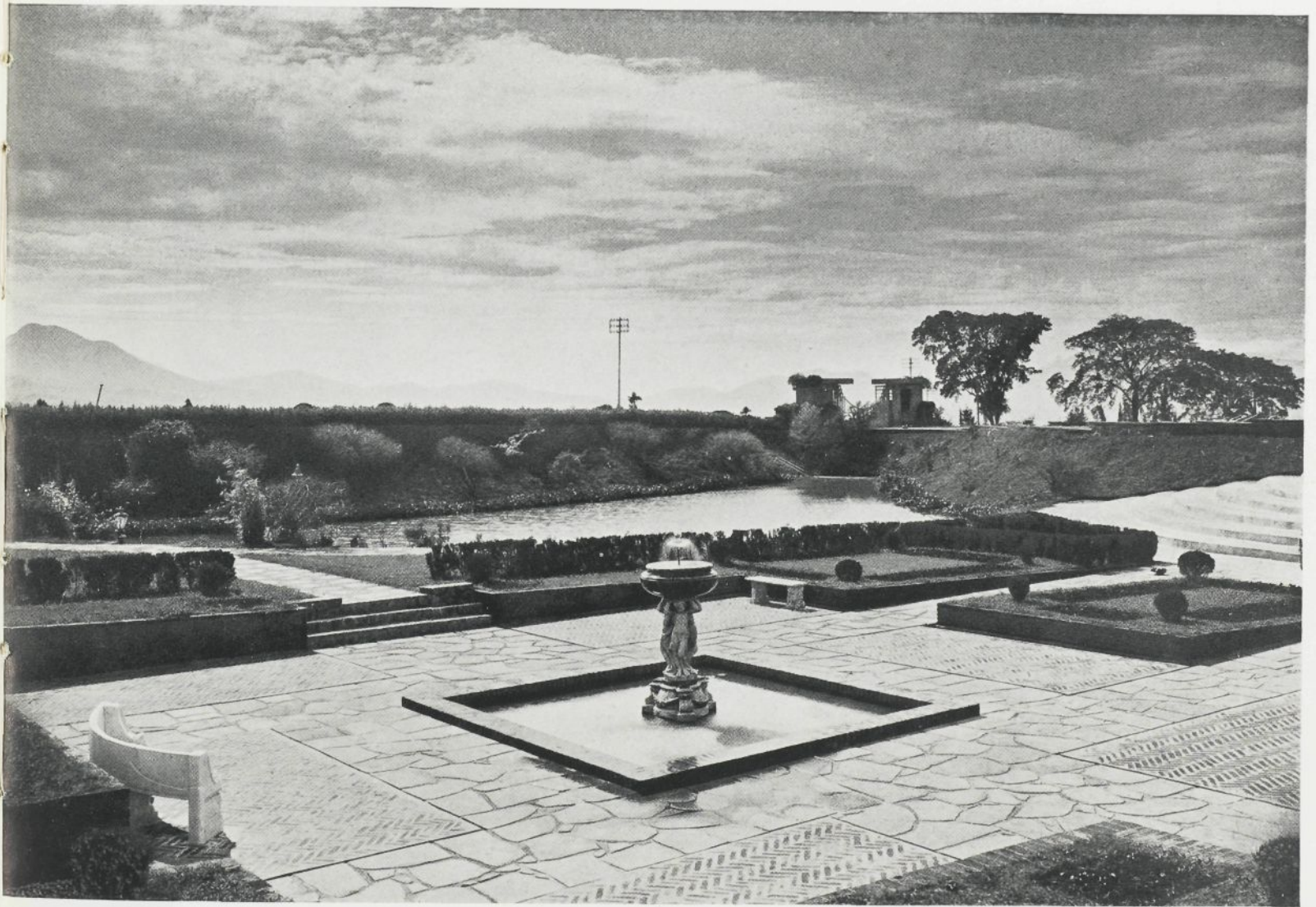

De Gondel

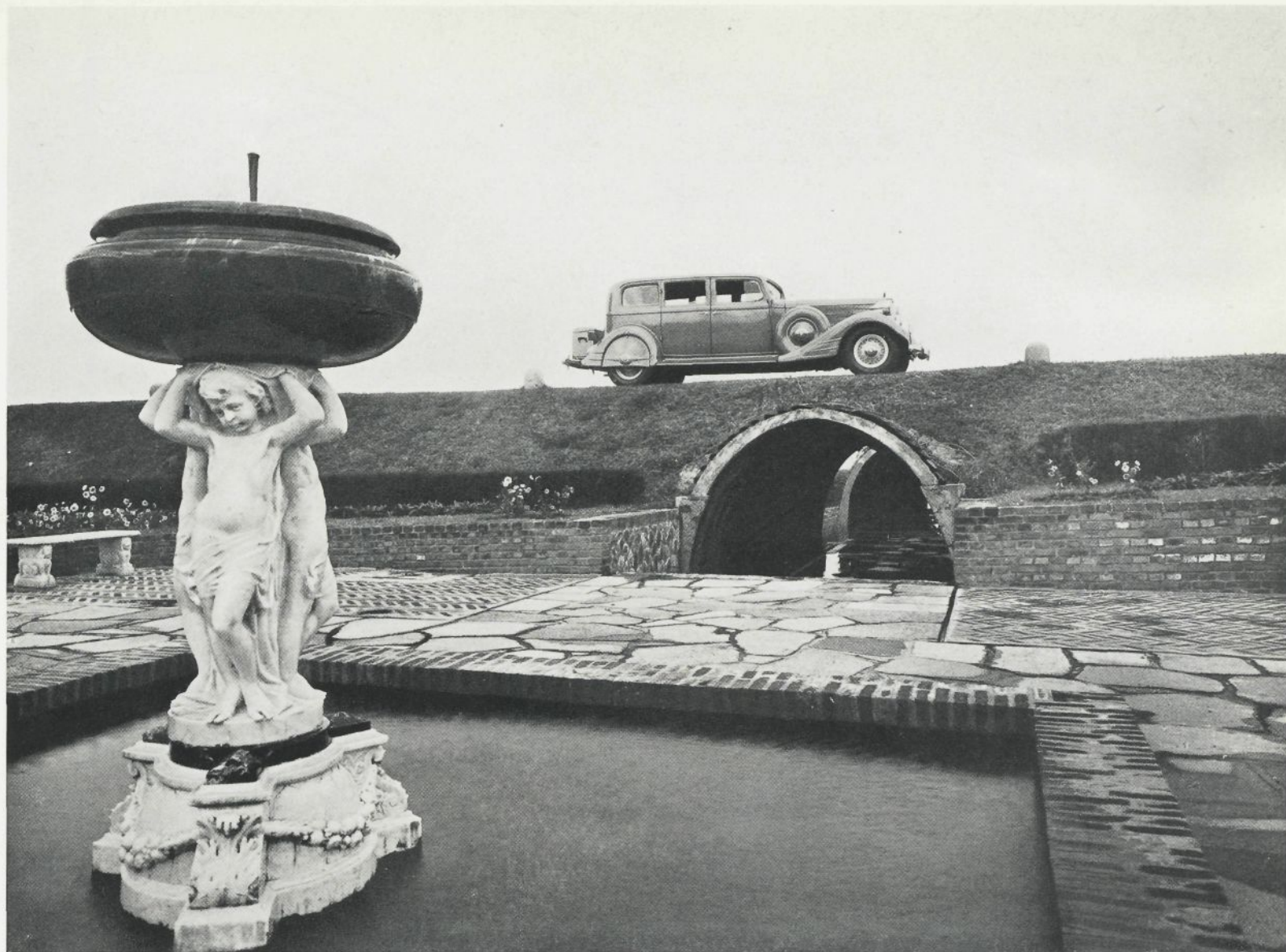

De Tuinaanleg

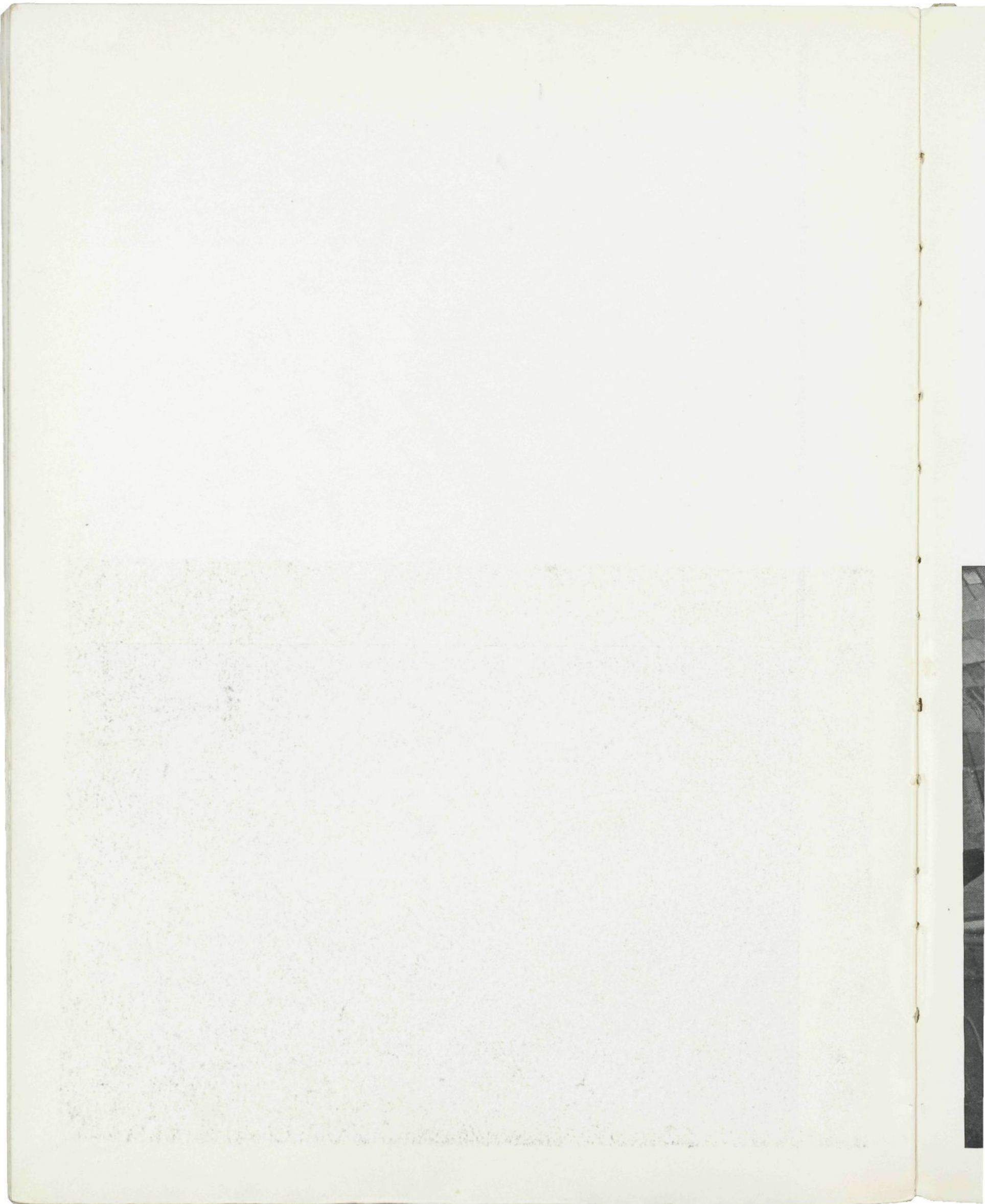

De auto-weg

Het Landschap

Een overzicht uit de lucht

(opgenomen door de Luchtvaart-Afdeeling N.I.L.)

